

Svet
Evropske unije

Bruselj, 8. december 2023
(OR. en)

13573/23

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0337 (NLE)
2023/0338 (NLE)

LIMITE

ACP 89
WTO 145
COAFR 328
RELEX 1106

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: Sporazum o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo na eni strani in
Republiko Kenijo, članico Vzhodnoafriške skupnosti, na drugi strani

SPORAZUM O GOSPODARSKEM PARTNERSTVU
MED
EVROPSKO UNIJO
NA ENI STRANI
IN
REPUBLIKO KENIJO, ČLANICO VZHODNOAFRIŠKE SKUPNOSTI,
NA DRUGI STRANI

POGODBENICI SPORAZUMA

EVROPSKA UNIJA

(v nadaljnjem besedilu: EU)

na eni strani

ter

REPUBLIKA KENIJA

(v nadaljnjem besedilu: partnerska država oziroma države EAC)

na drugi strani

v nadaljnjem besedilu „pogodbenica“ in skupaj „pogodbenici“, STA SE –

OB SKLICEVANJU na svoje zaveze v okviru Marakeškega sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (v nadaljnjem besedilu: STO), sklenjenega 15. aprila 1994;

OB UPOŠTEVANJU sporazuma iz Georgetowna o ustanovitvi skupine afriških, karibskih in pacifiških držav, 6. junija 1975;

OB UPOŠTEVANJU Sporazuma o partnerstvu med članicami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav na eni strani ter Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi, podpisanega v Cotonouju 23. junija 2000, kakor je bil prvič spremenjen v Luxembourg 25. junija 2005 in drugič v Ouagadougouju 22. junija 2010 (v nadaljnjem besedilu: Sporazum iz Cotonouja), ter sporazuma, ki ga bo nasledil;

OB UPOŠTEVANJU Pogodbe o ustanovitvi Vzhodnoafriške skupnosti (v nadaljnjem besedilu: EAC), podpisane 30. novembra 1999 v Arushi, in njenega Protokola o ustanovitvi carinske unije Vzhodnoafriške skupnosti;

OB UPOŠTEVANJU Sporazuma o gospodarskem partnerstvu med partnerskimi državami Vzhodnoafriške skupnosti na eni strani ter Evropsko unijo in njenimi državami članicami na drugi strani, o katerem so se pogajanja zaključila 16. oktobra 2014 (v nadaljnjem besedilu: SGP EU-EAC);

OB PONOVI TVI želje po širši enotnosti Afrike in doseganju ciljev Pogodbe o ustanovitvi Afriške gospodarske skupnosti;

OB UPOŠTEVANJU Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije;

OB UPOŠTEVANJU, da so se partnerska država oziroma države EAC in EU dogovorile, da svoje trgovinsko in gospodarsko sodelovanje usmerijo v pospeševanje nemotenega in postopnega vključevanja afriških, karibskih in pacifiških (AKP) držav v svetovno gospodarstvo ob ustreznem upoštevanju njihovih političnih odločitev, ravni razvoja in razvojnih prednostnih nalog, s čimer tako spodbujajo svoj trajnostni razvoj in prispevajo k izkoreninjenju revščine v partnerski državi oziroma državah EAC;

OB VNOVIČNI POTRDITVI, da bo ta sporazum skladen s cilji in načeli Sporazuma iz Cotonouja, zlasti določbami naslova II dela 3 Sporazuma iz Cotonouja, o gospodarskem in trgovinskem sodelovanju, ter ustreznimi določbami sporazuma, ki ga bo nasledil;

OB VNOVIČNI POTRDITVI, da se bo ta sporazum uporabljal kot instrument razvoja in bo spodbujal trajnostno rast, povečal proizvodne in ponudbene zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC, pospešil strukturno preobrazbo gospodarstva partnerske države oziroma držav EAC, njegovo diverzifikacijo in konkurenčnost, vodil k razvoju trgovine, pridobivanju naložb in tehnologije ter ustvarjal priložnosti za zaposlovanje v partnerski državi oziroma državah EAC;

OB PONOVIČNI potrebe, da se posebna pozornost posveti regionalnemu povezovanju in zagotavljanju posebne in različne obravnave za vse partnerske države EAC, ob hkratnem ohranjanju posebne obravnave za najmanj razvito partnersko državo oziroma države EAC;

OB ZAVEDANJU, da so potrebne znatne naložbe za dvig življenjskega standarda partnerske države oziroma držav EAC;

OB PONOVI POTRDITVI, da je namen tega sporazuma izvajanje določb SGP EU-EAC –

DOGOVORILI O NASLEDNJEM:

DEL I

SPLOŠNE DOLOČBE

ČLEN 1

Področje uporabe Sporazuma

Pogodbenici skleneta sporazum o gospodarskem partnerstvu (SGP) (v nadaljnjem besedilu: ta sporazum). Ta sporazum zajema:

- (a) splošne določbe;
- (b) blagovno menjavo;
- (c) ribištvo;
- (d) kmetijstvo;
- (e) gospodarsko in razvojno sodelovanje;
- (f) institucionalne določbe;
- (g) izogibanje sporom in njihovo reševanje;
- (h) splošne izjeme;

- (i) splošne in končne določbe ter
- (j) priloge, protokole in skupne izjave.

ČLEN 2

Cilji

1. Cilji tega sporazuma so:

- (a) prispevati h gospodarski rasti in razvoju z vzpostavitvijo okrepljenega in strateškega trgovinskega in razvojnega partnerstva v skladu s ciljem trajnostnega razvoja;
- (b) spodbujati regionalno povezovanje, gospodarsko sodelovanje in dobro upravljanje v partnerski državi oziroma državah EAC;
- (c) spodbujati postopno vključevanje partnerske države oziroma držav EAC v svetovno gospodarstvo v skladu z njihovimi političnimi odločitvami in razvojnimi prednostnimi nalogami;
- (d) pospeševati strukturno preobrazbo gospodarstva partnerske države oziroma držav EAC ter njegovo diverzifikacijo in konkurenčnost s povečevanjem njihovih proizvodnih, dobavnih in trgovinskih zmogljivosti;
- (e) izboljšati zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC v zvezi s trgovinsko politiko in vprašanji, povezanimi s trgovino;

- (f) vzpostaviti in izvajati učinkovit, predvidljiv in pregleden regulativni okvir za trgovino in naložbe v partnerski državi oziroma državah EAC in s tem podpirati razmere za povečanje naložb in vse večjo pobudo zasebnega sektorja ter
- (g) krepiti obstoječe odnose med pogodbenicama na podlagi solidarnosti in skupnega interesa. V ta namen Sporazum skladno s pravicami in obveznostmi pogodbenic v okviru STO spodbuja trgovinske in gospodarske odnose, podpira novo trgovinsko dinamiko med pogodbenicama s pomočjo progresivne asimetrične liberalizacije medsebojne trgovine ter krepí, širi in pogloblja sodelovanje na vseh področjih v zvezi s trgovino in naložbami.

2. Poleg tega je namen tega sporazuma v skladu s členoma 34 in 35 Sporazuma iz Cotonouja ter ustreznimi določbami sporazuma, ki ga bo nasledil:

- (a) vzpostaviti dogovor v skladu s členom XXIV Splošnega sporazuma o carinah in trgovini 1994 (GATT 1994);
- (b) omogočiti nadaljevanje trgovine s partnersko državo oziroma državami EAC pod pogoji, ki niso manj ugodni od tistih iz Sporazuma iz Cotonouja oziroma sporazuma, ki ga bo nasledil;
- (c) vzpostaviti okvir in obseg morebitnih pogajanj v zvezi z drugimi vprašanji, vključno s trgovino s storitvami, vprašanji, povezanimi s trgovino, kot so opredeljena v Sporazumu iz Cotonouja in sporazumu, ki ga bo nasledil, in drugimi področji, ki so zanimiva za obe pogodbenici.

ČLEN 3

Klavzula o pregledu

Pogodbenici se zavezuje, da bosta pogajanja o naslednjih področjih dokončali v petih (5) letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma:

- (a) trgovina s storitvami;
- (b) s trgovino povezana vprašanja, in sicer:
 - (i) politika konkurence;
 - (ii) naložbe in razvoj zasebnega sektorja;
 - (iii) trgovina, okolje in trajnostni razvoj;
 - (iv) pravice intelektualne lastnine;
 - (v) preglednost javnega naročanja;
- (c) druga področja, o katerih se dogovorita pogodbenici.

ČLEN 4

Načela

Ta sporazum temelji na naslednjih načelih:

- (a) nadgrajevanje pravnega reda Sporazuma iz Cotonouja in sporazuma, ki ga bo nasledil;
- (b) krepitev povezovanja v regiji EAC;
- (c) zagotavljanje asimetrije v korist partnerske države oziroma držav EAC pri liberalizaciji trgovine ter uporabi ukrepov, povezanih s trgovino, in instrumentov trgovinske zaščite;
- (d) omogočanje partnerski državi oziroma državam EAC, da ohranijo regionalne ugodnosti z drugimi afriškimi državami in regijami, brez obveznosti, da te ugodnosti razširijo na EU, ter
- (e) prispevanje k povečanju proizvodnih, dobavnih in trgovinskih zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC.

DEL II

BLAGOVNA MENJAVA

ČLEN 5

Področje uporabe in cilji

1. Določbe tega dela se uporabljajo za vse blago s poreklom iz EU in partnerske države oziroma držav EAC.
2. Cilji na področju blagovne menjave so:
 - (a) zagotavljanje pogojev dostopa do trga brez carin in kvot za blago s poreklom iz partnerske države oziroma držav EAC na trg EU na varni, dolgoročni in predvidljivi podlagi v skladu z ureditvami iz tega sporazuma;
 - (b) postopna liberalizacija trga partnerske države oziroma držav EAC za blago s poreklom iz EU v skladu z ureditvami iz tega sporazuma ter
 - (c) ohranjanje in izboljšanje pogojev dostopa do trga, da bodo lahko partnerska država oziroma države EAC v celoti izkoristile ta sporazum.

NASLOV I

CARINE IN PROSTI PRETOK BLAGA

ČLEN 6

Carina

1. Carina vključuje vse dajatve ali takse, ki se naložijo na blago ali v zvezi z uvozom blaga, vključno z vsemi oblikami dodatnih davkov ali dodatnih dajatev v zvezi s tem uvozom, ne vključuje pa:
 - (a) taks, ki ustrezajo notranjim dajatvam na uvoženo in lokalno proizvedeno blago v skladu s členom 20;
 - (b) protidampinških, izravnalnih ali zaščitnih ukrepov, uporabljenih v skladu z določbami naslova VI, ter
 - (c) pristojbin ali drugih dajatev, naloženih v skladu s členom 8.
2. Osnovna carina, za katero je treba uporabiti postopna znižanja, je carina iz časovnega razporeda liberalizacije carin vsake pogodbenice za vsak izdelek.

ČLEN 7

Uvrstitev blaga

1. Uvrstitev blaga, zajetega s tem sporazumom, je določena v carinskih nomenklaturah pogodbenic v skladu z Mednarodno konvencijo o harmoniziranem sistemu poimenovanj in šifrskih oznak blaga (HS).
2. Pogodbenici si v roku treh (3) mesecev po spremembi tarife ali spremembi v HS izmenjata vse potrebne informacije o carinah, ki jih uporabljata, in ustreznih nomenklaturah za izdelke iz prilog I in II.

ČLEN 8

Pristojbine in druge dajatve

Pristojbine in druge dajatve iz člena 6(1)(c) so omejene na približne stroške opravljenih storitev in ne smejo pomeniti posredne zaščite za domače izdelke ali obdavčitve uvoza iz fiskalnih razlogov. Trgovinske pristojbine in dajatve se ne naložijo za konzularne storitve.

ČLEN 9

Pravila o poreklu

1. V tem delu izraz „s poreklom“ pomeni, da so izpolnjeni pogoji glede porekla v skladu s pravom pogodbenice uvoznice, ki se uporablja¹.²
2. Svet SGP, ustanovljen na podlagi člena 104 (v nadaljnjem besedilu: Svet SGP), najpozneje pet (5) let po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma s sklepom sprejme protokol, ki ureja pravila o poreklu. Odstavek 1 tega člena se preneha uporabljati z začetkom uporabe takega protokola.
3. Če v petletnem obdobju iz odstavka 2 pogodbenici ne sprejmeta takega protokola, Svet SGP oceni uporabo odstavka 1 in se lahko odloči za podaljšanje tega petletnega obdobja.

¹ Pojasniti je treba, da lahko arbitražni svet pri ugotavljanju skladnosti ukrepa s tem sporazumom v skladu z naslovom II dela VII po potrebi kot dejanske okoliščine upošteva pravo pogodbenice. Pri tem arbitražni svet upošteva, kako sodišča in organi zadevne pogodbenice na splošno razlagajo pravo, za sodišča in organe te pogodbenice pa kakršno koli tolmačenje prava s strani arbitražnega sveta ni zavezujoče.

² Za izdelke s poreklom iz partnerske države EAC ob uvozu v Ceuto in Melillo velja v vseh pogledih enak carinski režim, kot je tisti, ki se uporablja za izdelke s poreklom iz carinskega območja EU na podlagi Protokola 2 Akta o pogojih pristopa Kraljevine Španije in Portugalske republike in prilagoditvah Pogodb (UL L 302, 15.11.1985, str. 23). Partnerska država EAC odobri za uvoz izdelkov iz tega sporazuma s poreklom iz Ceute in Melille enak carinski režim, kot se odobri izdelkom, uvoženim iz EU in s poreklom iz nje.

ČLEN 10

Carine za proizvode s poreklom iz partnerske države oziroma držav EAC

Izdelki s poreklom iz partnerske države oziroma držav EAC se uvozijo v EU prosto carin, pod pogoji, določenimi v Prilogi I.

ČLEN 11

Carinske dajatve za izdelke s poreklom iz EU

Izdelki s poreklom iz EU se uvozijo v partnersko državo oziroma države EAC pod pogoji, ki so določeni v časovnem razporedu liberalizacije carin v Prilogi II.

ČLEN 12

Klavzula o mirovanju

1. Pogodbenici se dogovorita, da ne bosta povečali carin, ki se uporabljajo za izdelke, za katere velja liberalizacija v skladu s tem sporazumom, razen ukrepov, sprejetih v skladu s členi 48, 49 in 50.

2. Da bi ohranili možnosti za širše procese regionalnega povezovanja v Afriki, se lahko pogodbenici v okviru Sveta SGP odločita, da bosta spremenili višino carin, predpisanih v prilogah II(a), II(b) in II(c) k temu sporazumu, ki se lahko uporabljajo za izdelke s poreklom iz EU pri uvozu v partnersko državo oziroma države EAC. Pogodbenici zagotovita, da nobena taka sprememba ne povzroči neskladnosti tega sporazuma z zahtevami iz člena XXIV GATT 1994.

ČLEN 13

Pretok blaga

1. Carine za uvoz blaga s poreklom iz ene od pogodbenic na ozemlje druge pogodbenice se obračunajo le enkrat.
2. Kakršna koli dajatev, plačana ob uvozu v partnersko državo EAC, se v celoti povrne, ko se blago izvozi iz partnerske države EAC prvega uvoza v drugo partnersko državo EAC. Dajatev se plača v partnerski državi EAC, v kateri se blago porabi.
3. Pogodbenici se dogovorita za sodelovanje z namenom, da se olajša pretok blaga in poenostavijo carinski postopki.

ČLEN 14

Izvozne dajatve in davščine

1. Pogodbenica v zvezi z izvozom blaga v drugo pogodbenico ne uvede nobenih novih dajatev ali davščin, ki bi presegale tiste za podobne izdelke, namenjene za domačo prodajo.
2. Ne glede na odstavek 1 lahko partnerska država oziroma države EAC po tem, ko o tem uradno obvestijo EU, naložijo začasno dajatev ali davščino v povezavi z izvozom blaga, in sicer za:
 - (a) spodbujanje razvoja domače industrije;
 - (b) ohranjanje stabilnosti valute, kadar povišanje svetovne cene blaga za izvoz ustvarja tveganje dviganja vrednosti valute, ali
 - (c) zaščito dohodkov, prehranske varnosti in okolja.
3. Take davščine se uvedejo za omejeno število izdelkov za omejeno obdobje, po osemindesetih (48) mesecih pa jih mora Svet SGP ponovno proučiti zaradi morebitnega podaljšanja.
4. Kakršna koli ugodnejša obravnava v zvezi z davščinami, ki jih partnerska država oziroma države EAC naložijo za izvoz izdelkov v katero koli večje tržno gospodarstvo, se od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma odobri za podobne izdelke, namenjene na ozemlje EU.

5. Za namene tega člena in člena 15 „večje tržno gospodarstvo“ pomeni katero koli razvito državo ali katero koli državo, katere delež svetovnega blagovnega izvoza je v letu pred začetkom veljavnosti sporazuma o prosti trgovini iz člena 15 presegal 1 %, ali katero koli skupino držav, ki nastopajo posamično, skupno ali na podlagi sporazuma o prosti trgovini in katerih skupni delež svetovnega blagovnega izvoza je v letu pred začetkom veljavnosti sporazuma o prosti trgovini iz člena 15 presegal 1,5 % odstotka¹.

ČLEN 15

Ugodnejša obravnava, ki izhaja iz sporazuma o prosti trgovini

1. EU v zvezi z blagom, ki ga zajema ta del, partnerski državi oziroma državam EAC odobri vsako ugodnejšo obravnavo, ki se uporablja zato, ker EU po podpisu tega sporazuma postane pogodbenica sporazuma o prosti trgovini s tretjo stranjo.
2. Partnerska država oziroma države EAC v zvezi z blagom, ki ga zajema ta del, EU odobrijo vsako ugodnejšo obravnavo, ki se uporablja zato, ker partnerska država oziroma države EAC po podpisu tega sporazuma postanejo pogodbenice sporazuma o prosti trgovini s katerim koli večjim tržnim gospodarstvom. Če lahko EU dokaže, da ji je bila odobrena obravnava, ki je manj ugodna od tiste, ki jo partnerska država oziroma države EAC nudijo kateremu koli drugemu večjemu tržnemu gospodarstvu, se pogodbenici, kolikor je mogoče, posvetujeta in skupaj odločita o najboljšem načinu za izvajanje tega odstavka za vsak primer posebej.

¹ Za ta izračun se uporabljajo uradni podatki STO o vodilnih izvoznikih v svetovnem trgovanju z blagom (brez trgovine znotraj EU).

3. Določbe tega dela se ne razlagajo tako, kot da pogodbenici zavezujejo k vzajemni razširitvi kakršne koli prednostne obravnave, ki se uporablja, ker je ena od njiju na dan podpisa tega sporazuma pogodbenica sporazuma o prosti trgovini s tretjo stranjo.
4. Odstavek 2 se ne uporablja v zvezi s trgovinskimi sporazumi med partnersko državo oziroma državami EAC in državami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav ali drugimi afriškimi državami in regijami.
5. Za namene tega člena „sporazum o prosti trgovini“ pomeni sporazum, ki znatno liberalizira trgovino ter znatno odpravlja diskriminatorne ukrepe in/ali prepoveduje nove ali bolj diskriminatorne ukrepe med pogodbenicami ob začetku veljavnosti sporazuma ali v razumnem roku.

ČLEN 16

Posebne določbe o upravnem sodelovanju

1. Pogodbenici soglašata, da je upravno sodelovanje bistvenega pomena za izvajanje in nadzor prednostne obravnave, odobrene na podlagi tega dela, in poudarjata svojo zavezo boju proti nepravilnostim in goljufijam v carinskih in s tem povezanih zadevah.
2. Če ena od pogodbenic na podlagi objektivnih informacij ugotovi, da se upravno sodelovanje ne zagotavlja in/ali se pojavljajo nepravilnosti ali goljufije, lahko začasno opusti prednostno obravnavo zadevnega izdelka v skladu s tem členom.

3. Za namene tega člena nezagotavljanje upravnega sodelovanja med drugim pomeni:

- (a) ponavljajoče se nespoštovanje obveznosti preverjanja porekla zadevnih izdelkov;
- (b) stalno zavračanje ali neupravičeno zamudo pri izvajanju in/ali sporočanju rezultatov naknadnega preverjanja dokazila o poreklu zadevnih izdelkov;
- (c) stalno zavračanje ali neupravičeno zamudo pri pridobivanju pooblastil za izvajanje misij v zvezi z upravnim sodelovanjem, da bi se preverila verodostojnost dokumentov ali točnost informacij, pomembnih za dodelitev zadevne prednostne obravnave.

4. Nepravilnosti ali goljufije se med drugim ugotovijo, kadar se uvoz blaga, ki presega običajno raven proizvodnje in izvoznih zmogljivosti druge pogodbenice, brez zadovoljive obrazložitve močno poveča in je to povezano z objektivnimi informacijami o nepravilnostih ali goljufiji.

5. Pri uporabi začasnih opustitev veljajo naslednji pogoji:

- (a) pogodbenica, ki je na podlagi objektivnih informacij ugotovila, da se upravno sodelovanje ne zagotavlja, in/ali je ugotovila nepravilnosti ali goljufijo, o svojih ugotovitvah in objektivnih informacijah takoj uradno obvesti Odbor visokih uradnikov, ustanovljen v skladu s členom 106 (v nadaljnjem besedilu: Odbor visokih uradnikov), ter začne posvetovanja v okviru odbora na podlagi vseh ustreznih informacij in objektivnih ugotovitev za iskanje rešitve, sprejemljive za obe pogodbenici;
- (b) kadar se pogodbenici posvetujeta v okviru Odbora visokih uradnikov, kakor je navedeno v točki (a), in se v treh (3) mesecih po uradnem obvestilu ne dogovorita o sprejemljivi rešitvi, lahko zadevna pogodbenica začasno opusti prednostno obravnavo zadevnih izdelkov in o takšnih začasnih opustitvah se nemudoma uradno obvesti Svet SGP;
- (c) začasne opustitve na podlagi tega člena se omejijo le na tiste, ki so potrebne za zaščito finančnih interesov zadevne pogodbenice in ne presegajo obdobja šestih (6) mesecev, ki pa se lahko podaljša, o. opustitvah pa se redno posvetuje Odbor visokih uradnikov, zlasti z namenom, da se opustitve prenehajo uporabljati takoj, ko prenehajo pogoji za njihovo uporabo.

6. Hkrati z uradnim obvestilom Odboru visokih uradnikov iz odstavka 5(a) mora pogodbenica, ki pošlje tako uradno obvestilo, v svojem Uradnem listu objaviti obvestilo uvoznikom. V obvestilu uvoznikom je treba navesti, da so za zadevni izdelek na podlagi objektivnih informacij ugotovljeni neizvajanje upravnega sodelovanja in/ali nepravilnosti ali goljufija.

ČLEN 17

Obravnavanje upravnih napak

V primeru napake pristojnih organov pri ustreznem vodenju preferencialnega sistema izvoza, zlasti pri uporabi pravil o poreklu, ki se uporabljajo za namene tega sporazuma, glede opredelitve pojma „izdelki s poreklom“ in načinov upravnega sodelovanja, pri čemer zaradi te napake nastanejo posledice na področju uvoznih dajatev, lahko pogodbenica, ki se srečuje s takšnimi posledicami, zaprosi Odbor visokih uradnikov, naj prouči možnost za sprejetje ustreznih ukrepov za razrešitev položaja.

ČLEN 18

Carinsko vrednotenje

1. Člen VII GATT 1994 in Sporazum o izvajanju člena VII GATT 1994 urejata pravila carinskega vrednotenja, ki se uporabljajo za trgovino med pogodbenicama.
2. Pogodbenici sodelujeta z namenom, da bi dosegli skupni pristop k vprašanjem v zvezi s carinskim vrednotenjem.

NASLOV II

NETARIFNI UKREPI

ČLEN 19

Prepoved količinskih omejitev

1. Z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma se odpravijo vse prepovedi ali omejitve uvoza, izvoza ali prodaje blaga za izvoz med pogodbenicama, razen carinskih dajatev in davščin ter pristojbin in drugih dajatev iz člena 6, ne glede na to, ali se uveljavljajo s kvotami, uvoznimi ali izvoznimi dovoljenji ali drugimi ukrepi. V trgovini med pogodbenicama se ne uvedejo nobeni novi ukrepi te vrste. Ta člen ne posega v določbe naslova VI tega dela.
2. Odstavek 1 tega člena se ne prenese na:
 - (a) prepovedi izvoza ali začasne omejitve za preprečitev ali ublažitev kritičnega pomanjkanja hrane ali drugih izdelkov, ki so bistveni za pogodbenico izvoznico;
 - (b) prepovedi uvoza in izvoza ali omejitve, ki so potrebne za uporabo standardov ali predpisov za klasifikacijo, razvrščanje po stopnjah ali trženje izdelkov v mednarodni trgovini.

ČLEN 20

Nacionalna obravnava na področju notranjega obdavčenja in ureditve

1. Za uvožene izdelke s poreklom iz ene od pogodbenic ne veljajo neposredni ali posredni notranji davki ali druge vrste notranjih dajatev, ki bi bile višje od tistih, ki se neposredno ali posredno uporabljajo za podobne domače izdelke. Pogodbenici tudi sicer ne uporabljata notranjih davkov ali drugih notranjih dajatev za zaščito domače proizvodnje.
2. Obravnava uvoženih izdelkov s poreklom iz ene od pogodbenic ne sme biti manj ugodna od tiste, ki je podobnim domačim izdelkom druge pogodbenice zagotovljena z vsemi zakoni, predpisi in zahtevami, ki vplivajo na prodajo teh izdelkov na notranjem trgu, ponudbe za prodajo, nakup, prevoz, distribucijo ali uporabo. Ta odstavek ne nasprotuje uporabi različnih notranjih prevoznih dajatev, ki temeljijo izključno na gospodarskem izkoriščanju prevoznih sredstev in ne na izvoru izdelka.
3. Nobena pogodbenica ne uvede ali ohrani nobenega notranjega količinskega predpisa glede mešanja, predelave ali uporabe izdelkov v določenih količinah ali razmerjih, ki bi neposredno ali posredno zahteval, da je treba določeno količino ali razmerje katerega koli izdelka, za katerega velja predpis, dobaviti iz domačih virov. Pogodbenici ne uporabljata notranjih količinskih predpisov za zaščito domače proizvodnje.
4. Ta člen ne preprečuje plačila subvencij izključno domačim proizvajalcem, vključno s plačili domačim proizvajalcem, ki izhajajo iz prihodka od notranjih davkov ali dajatev, ki se uporabljajo skladno s tem členom, in subvencij, ki se izvajajo prek vladnih odkupov domačih izdelkov.

5. Ta člen se ne uporablja za zakone, predpise, postopke ali prakse, ki urejajo javna naročila.

ČLEN 21

Dobro upravljanje na davčnem področju

Pogodbenici priznavata pomen sodelovanja pri načelih dobrega upravljanja na davčnem področju prek ustreznih organov v skladu s svojimi zakoni in predpisi.

NASLOV III

CARINSKO SODELOVANJE IN OLAJŠEVANJE TRGOVINE

ČLEN 22

Področje uporabe in cilji

1. Pogodbenici priznavata pomen carinskega sodelovanja in olajševanja trgovine v razvijajočem se globalnem trgovinskem okolju in soglašata:
 - (a) da bosta okrepili sodelovanje in zagotovili, da bodo zadevna zakonodaja in postopki ter upravne zmogljivosti zadevnih uprav izpolnjevali cilj spodbujanja olajševanja trgovine;

- (b) da partnerska država oziroma države EAC potrebujejo prehodno obdobje in krepitev zmogljivosti, da bi lahko nemoteno izvajale določbe tega naslova.

2. Cilji tega naslova so:

- (a) olajševanje trgovine med pogodbenicama;
- (b) spodbujanje usklajevanja carinske zakonodaje in postopkov na regionalni ravni;
- (c) zagotavljanje podpore partnerski državi oziroma državam EAC pri izboljšanju olajševanja trgovine;
- (d) zagotavljanje podpore carinskim upravam partnerske države oziroma držav EAC pri izvajanju tega sporazuma in drugih mednarodnih dobrih praks na carinskem področju ter
- (e) okrepitev sodelovanja med carinskimi organi pogodbenic in drugimi mejnimi organi.

ČLEN 23

Carinsko sodelovanje in medsebojna upravna pomoč

1. Za zagotovitev skladnosti z določbami tega naslova in učinkovit odziv na cilje iz člena 22 pogodbenici:

- (a) izmenjujeta informacije v zvezi s carinsko zakonodajo in postopki;

- (b) razvijata skupne pobude na skupno dogovorjenih področjih;
- (c) sodelujeta na naslednjih področjih:
 - (i) posodobitev carinskih sistemov in postopkov ter skrajšanje postopkov carinjenja;
 - (ii) poenostavitev in uskladitev carinskih postopkov in formalnosti v zvezi s trgovino, vključno s tistimi, ki so povezane z uvozom, izvozom in tranzitom;
 - (iii) izboljšanje regionalnih tranzitnih sistemov;
 - (iv) izboljšanje preglednosti v skladu s členom 24(3);
 - (v) krepitev zmogljivosti, vključno s finančno in tehnično pomočjo partnerski državi oziroma državam EAC;
 - (vi) drugi vidiki carinskega področja, o katerih se dogovorita pogodbenici;
- (d) vzpostavita, kolikor je mogoče, skupna stališča v mednarodnih organizacijah na področju carine in olajševanja trgovine, kot so STO, Svetovna carinska organizacija (WCO), Združeni narodi (ZN) in Konferenca Združenih narodov za trgovino in razvoj (UNCTAD);
- (e) spodbujata usklajevanje med vsemi povezanimi organi znotraj in zunaj meja.

2. Ne glede na odstavke 1 si pogodbenici zagotovita medsebojno upravno pomoč v carinskih zadevah v skladu z določbami Protokola 1.

ČLEN 24

Carinska zakonodaja in postopki

1. Pogodbenici soglašata, da morajo njuni trgovinska in carinska zakonodaja in postopki temeljiti na mednarodnih instrumentih in standardih, ki veljajo na področju carine in trgovine, vključno z vsebinskimi elementi revidirane Kjotske konvencije o poenostavitvi in uskladitvi carinskih postopkov, podpisane 26. junija 1999 v Bruslju, vsebinskimi elementi Okvira WCO o standardih za zaščito in olajševanje svetovne trgovine, podatkovnim nizom WCO ter Konvencijo o harmoniziranem sistemu.
2. Pogodbenici soglašata, da bodo njuni trgovinska in carinska zakonodaja in postopki temeljili na:
 - (a) potrebi po zaščiti in olajševanju zakonite trgovine z učinkovitim izvrševanjem in izpolnjevanjem zahtev iz carinske zakonodaje;
 - (b) potrebi po izogibanju nepotrebnim in diskriminatornim bremenom za gospodarske subjekte, zaščiti pred goljufijami in korupcijo ter zagotavljanju nadaljnjega olajševanja za subjekte, ki dosegajo visoke ravni skladnosti s carinsko zakonodajo in postopki;

- (c) potrebi po uporabi enotne upravne listine ali elektronskega ekvivalenta, da se pripravijo carinske deklaracije v EU oziroma partnerski državi oziroma državah EAC;
- (d) sodobnih carinskih tehnikah, vključno z oceno tveganja, poenostavljenimi postopki za vnos in prepustitev blaga, nadzorom po prepustitvi in revizijo;
- (e) postopnem razvoju sistemov, vključno s tistimi, ki temeljijo na informacijski tehnologiji, za izvozne, uvozne in tranzitne postopke, da se olajša izmenjava informacij med gospodarskimi subjekti, carinskimi upravami in drugimi organi;
- (f) načelu, da morajo biti kazni za manjše kršitve carinskih predpisov ali postopkovnih zahtev sorazmerne in da ne povzročajo nepotrebnih zaostankov pri njihovi uporabi v postopkih carinjenja;
- (g) sistemu zavezujočih odločitev o carinskih zadevah, zlasti o tarifni uvrstitvi in pravilih o poreklu, v skladu s predpisi regionalne in/ali nacionalne zakonodaje;
- (h) potrebi po uporabi pristojbin in dajatev, ki so sorazmerne z opravljenimi storitvami v zvezi s kakršno koli specifično transakcijo in se ne izračunavajo na podlagi ad valorem. Pristojbine in dajatve se ne naložijo za konzularne storitve v zvezi z blagovno menjavo;
- (i) odpravi kakršnih koli zahtev za obvezno uporabo pregledov pred odpremo, kot so opredeljeni v Sporazumu STO o pregledih pred odpremo, ali drugih enakovrednih zahtev;
- (j) odpravi vseh zahtev za obvezno uporabo carinskih posrednikov ter preglednih, nediskriminatornih in sorazmernih pravilih za njihovo licenciranje.

3. Da bi izboljšali delovne metode in zagotovili preglednost in učinkovitost carinskih postopkov, pogodbenici:

- (a) sprejmeta nadaljnje ukrepe za poenostavitev in standardizacijo dokumentacije in formalnosti v zvezi s trgovino, da omogočita hitro prepustitev in carinjenje blaga;
- (b) zagotovita učinkovite, hitre in nediskriminatorne postopke, ki omogočajo pravico do pritožbe proti ukrepom, odločitvam in sklepom carinskih in drugih organov, odločitev in sklepov, ki vplivajo na uvoz, izvoz ali blago v tranzitu; taki postopki lahko dostopni za vsa podjetja;
- (c) ohranjata integriteto z uporabo ukrepov, ki odražajo načela ustreznih mednarodnih konvencij in instrumentov.

ČLEN 25

Olajšanje tranzita

1. Pogodbenici druga drugi zagotovita prost tranzit čez svoja ozemlja po najprimernejši poti. Omejitve, nadzor ali morebitne zahteve morajo biti nediskriminatorne, sorazmerne in se morajo uporabljati enotno.
2. Pogodbenica lahko zahteva, da tranzitni promet vstopi na njeno ozemlje na ustreznem carinskem uradu po posebej določenih poteh. Če ena od pogodbenic zahteva uporabo takih poti, to stori v skladu s členom V(3) GATT 1994.

3. Brez poseganja v zakonite carinske kontrole pogodbenica za blago v tranzitu z ozemlja druge pogodbenice odobri obravnavo, ki ni nič manj ugodna od obravnave domačega blaga.
4. Pogodbenici izvajata postopke prevoza pod carinskim nadzorom, ki omogočajo tranzit blaga brez plačila carin ali drugih dajatev, ki imajo enak učinek, če so zagotovljena ustrezna jamstva v skladu z regionalno in/ali nacionalno carinsko zakonodajo.
5. Pogodbenici spodbujata in izvajata regionalne tranzitne rešitve.
6. Pogodbenici spodbujata usklajevanje med vsemi zadevnimi organi znotraj in zunaj meja.
7. Zakonodaja pogodbenic temelji na mednarodnih standardih in instrumentih, povezanih s tranzitom.

ČLEN 26

Odnosi s poslovno skupnostjo

Pogodbenici soglašata, da bosta:

- (a) zagotovili, da bodo vsa zakonodaja, postopki, pristojbine in dajatve javno dostopni, po možnosti prek elektronskih medijev ali drugih ustreznih sredstev, ter po potrebi zagotovili ustrezne utemeljitve;

- (b) se redno posvetovali s predstavniki trgovine v zvezi z zakonodajnimi predlogi in postopki, povezanimi s carino;
- (c) uvedli novo zakonodajo in postopke ali jih spremenili na način, ki bo gospodarskim subjektom omogočal, da se dobro pripravijo na njihovo izpolnjevanje;
- (d) objavili relevantna upravna obvestila, vključno z zahtevami organov in vstopnimi postopki, delovnim časom in operativnimi postopki carinskih uradov v pristaniščih in na mejnih prehodih ter kontaktnimi točkami za poizvedbe;
- (e) podpirali sodelovanje med subjekti in zadevno javno upravo z uporabo nearbitrarnih in javno dostopnih postopkov, kot so memorandumi o soglasju, ki temeljijo na soglasjih, ki jih je objavila WCO;
- (f) zagotovili, da bodo njune carinske ter z njimi povezane zahteve in postopki še naprej zadovoljevali potrebe trgovinske skupnosti, upoštevali najboljše prakse in še naprej čim manj omejevali trgovino.

ČLEN 27

Prehodne določbe

1. Za okrepitev zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC na področju carin in olajševanja trgovine ter brez poseganja v njihove zaveze v okviru STO se pogodbenici strinjata, da bo za partnersko državo oziroma države EAC za izpolnjevanje zahtev iz členov 23, 24 in 25 veljalo prehodno obdobje petih (5) let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.
2. To prehodno obdobje se lahko z odobritvijo Sveta SGP podaljša.

ČLEN 28

Uskladitev carinskih standardov na regionalni ravni

Pogodbenici priznavata pomen dokončanja uskladitve carinskih standardov in ukrepov za olajševanje trgovine na regionalni ravni, vključno z uvedbo reform na področju carin in olajševanja trgovine, če je potrebno.

ČLEN 29

Posebni odbor za carine in olajševanje trgovine

1. Pogodbenici ustanovita Posebni odbor za carine in olajševanje trgovine, ki ga sestavljajo predstavniki pogodbenic:
 - (a) odbor se sestane na dan in z dnevnim redom, o katerih se pogodbenici dogovorita vnaprej;
 - (b) pogodbenici mu predsedujeta izmenično ter
 - (c) odbor poroča Svetu SGP.
2. Naloge Posebnega odbora za carine in olajševanje trgovine obsegajo:
 - (a) spremljanje izvajanja in upravljanja tega naslova in člena 9;
 - (b) zagotavljanje foruma za posvetovanje in razpravo o vseh zadevah v zvezi s carino, vključno s pravili o poreklu, splošnimi carinskimi postopki, carinskim vrednotenjem, tarifno uvrstitvijo, tranzitom in medsebojno upravno pomočjo v carinskih zadevah;
 - (c) krepitev sodelovanja pri razvoju, uporabi in izvajanju pravil o poreklu in povezanih carinskih postopkov, splošnih carinskih postopkov in medsebojne upravne pomoči v carinskih zadevah;

- (d) izboljšanje sodelovanja na področju krepitve zmogljivosti in tehnične pomoči;
- (e) vsa druga vprašanja v zvezi s tem naslovom, o katerih se dogovorita pogodbenici.

NASLOV IV

SANITARNI IN FITOSANITARNI UKREPI

ČLEN 30

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. Določbe tega naslova se uporabljajo za ukrepe, ki jih zajema Sporazum Svetovne trgovinske organizacije o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov (v nadaljnjem besedilu: Sporazum STO SFS).
2. Če ni določeno drugače, se za namene tega naslova uporabljajo opredelitve Sporazuma STO SFS, Komisije za Codex Alimentarius, Svetovne organizacije za zdravje živali in Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.

ČLEN 31

Cilji

Cilji na področju uporabe sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov so:

- (a) spodbujanje medregijske in znotrajregijske trgovine partneric ob zaščiti življenja ali zdravja ljudi, živali in rastlin v skladu s Sporazumom STO SFS;
- (b) reševanje težav, ki nastanejo zaradi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov za dogovorjene prednostne sektorje in izdelke ob ustreznem upoštevanju regionalnega povezovanja;
- (c) določitev postopkov in načinov za spodbujanje sodelovanja pri zadevah v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi;
- (d) zagotovitev preglednosti glede sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, ki se uporabljajo za trgovino med pogodbenicama in znotraj njiju;
- (e) spodbujanje znotrajregijskega usklajevanja ukrepov z mednarodnimi standardi v skladu s Sporazumom STO SFS in priprava ustreznih politik ter zakonodajnih, regulativnih in institucionalnih okvirov v partnerski državi oziroma državah EAC;
- (f) spodbujanje učinkovitega sodelovanja partnerske države oziroma držav EAC v Komisiji za Codex Alimentarius, Svetovni organizaciji za zdravje živali in pri Mednarodni konvenciji o varstvu rastlin, podpisani 6. decembra 1951 v Rimu;

- (g) spodbujanje posvetovanja in izmenjave med partnersko državo oziroma državami EAC ter institucijami in laboratoriji EU;
- (h) spodbujanje krepitev zmogljivosti za določitev in izvajanje regionalnih in nacionalnih standardov v skladu z mednarodnimi zahtevami za olajšanje regionalnega povezovanja;
- (i) vzpostavitev in krepitev zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC za izvajanje in spremljanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov v skladu z določbami naslova VI dela V ter
- (j) spodbujanje prenosa tehnologije.

ČLEN 32

Pravice in obveznosti

1. Pogodbenici znova potrjujeta svoje pravice in obveznosti v skladu z mednarodnimi pogodbami in sporazumi, ki se nanašajo na ta naslov in katerih pogodbenici sta.
2. Vsaka od pogodbenic:
 - (a) ima suvereno pravico, da izvaja sanitarne in fitosanitarne ukrepe, če so ti ukrepi skladni z določbami Sporazuma STO SFS;

- (b) se pred uvedbo kakršnih koli novih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov posvetuje z drugo pogodbenico prek mehanizma uradnega obveščanja, ki ga določa Sporazum STO SFS, in po potrebi prek kontaktnih točk pogodbenic;
- (c) podpira drugo pogodbenico pri zbiranju informacij, potrebnih za sprejemanje informiranih odločitev;
- (d) spodbuja povezave, skupna podjetja, skupne raziskave in razvoj med partnersko državo oziroma državami EAC ter institucijami in laboratoriji EU.

ČLEN 33

Znanstvena utemeljitev ukrepov

Pogodbenici ob upoštevanju določb tega naslova zagotovita, da je uvedba ali sprememba katerega koli sanitarnega ali fitosanitarnega ukrepa na njunem ozemlju znanstveno utemeljena in skladna s Sporazumom STO SFS.

ČLEN 34

Usklajevanje

1. Pogodbenici si prizadevata za uskladitev svojih pravil in postopkov za oblikovanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, vključno s postopki pregleda, preskušanja in certificiranja, v skladu s Sporazumom STO SFS.

2. Odbor visokih uradnikov pripravi načine za pomoč pri tem procesu usklajevanja in za njegovo spremljanje.

ČLEN 35

Ekvivalentnost

Pogodbenici uporabljata načela ekvivalentnosti v skladu z določbami Sporazuma STO SFS. V ta namen vsaka od pogodbenic na zahtevo druge pogodbenice zagotovi razumen dostop za pregled, preskušanje in druge ustrezne postopke.

ČLEN 36

Določanje območij in kompartmentalizacija

Pogodbenici za vsak primer posebej priznata območja, ki so prosta škodljivih organizmov ali bolezni, ali območja, na katerih škodljivi organizmi ali bolezni niso močno razširjeni, kot potencialna območja vira rastlin in živali, ob upoštevanju člena 6 Sporazuma STO SFS.

ČLEN 37

Uradno obveščanje, poizvedbe in preglednost

1. Pogodbenici uporabljata sanitarne in fitosanitarne ukrepe na pregleden način v skladu s Sporazumom STO SFS.
2. Pogodbenici priznavata pomen učinkovitih mehanizmov za posvetovanje, uradno obveščanje in izmenjavo informacij v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi v skladu s Sporazumom STO SFS.
3. Pogodbenica uvoznica pogodbenico izvoznico obvesti o vseh spremembah sanitarnih in fitosanitarnih uvoznih zahtev, ki bi lahko vplivale na trgovino, ki spada na področje uporabe tega naslova. Pogodbenici se zavezujeta tudi, da bosta vzpostavili mehanizme za izmenjavo takih informacij.

ČLEN 38

Ugotavljanje skladnosti

Pogodbenici se za zagotovitev skladnosti s sanitarnimi in fitosanitarnimi standardi dogovorita glede postopkov za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 39

Izmenjava informacij in preglednost trgovinskih pogojev

Sodelovanje med pogodbenicama iz tega naslova vključuje:

- (a) izmenjavo informacij in posvetovanje o spremembah sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, ki bi lahko vplivale na izdelke, ki bi jih katera koli od pogodbenic hotela izvažati;
- (b) izmenjavo informacij na drugih področjih, ki bi bila lahko pomembna za trgovinske odnose med pogodbenicama, vključno s hitrim opozarjanjem, znanstvenimi mnenji in dogodki na posebno zahtevo;
- (c) vnaprejšnja obvestila, da se zagotovi obveščenost partnerske države oziroma držav EAC o novih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih, ki bi lahko vplivali na izvoz iz partnerske države oziroma držav EAC v EU; ta sistem temelji na obstoječih mehanizmih v okviru sporazumov STO, zlasti členu 7 Sporazuma STO SFS;
- (d) spodbujanje preglednosti, kar zadeva vzorčenje, analizo in ukrepe na podlagi uradnih kontrol krme in hrane s strani katere koli pogodbenice.

ČLEN 40

Pristojni organi

1. Organi partnerske države oziroma držav EAC in EU, ki so pristojni za izvajanje ukrepov iz tega naslova, so organi pogodbenic, pristojni za sanitarno in fitosanitarno področje.
2. Naloge pristojnih organov iz odstavka 1 so določene s Sporazumom STO SFS.
3. Pogodbenici se medsebojno uradno obveščata o svojih pristojnih organih iz odstavka 1 in o njihovih morebitnih spremembah.

NASLOV V

STANDARDI, TEHNIČNI PREDPISI IN UGOTAVLJANJE SKLADNOSTI

ČLEN 41

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. Določbe tega naslova se uporabljajo za pripravo, sprejetje in uporabo tehničnih predpisov, standardov in ugotavljanje skladnosti, kot določa Sporazum STO o tehničnih ovirah v trgovini (v nadaljnjem besedilu: Sporazum TOT).
2. V tem naslovu se uporabljajo opredelitve iz Sporazuma TOT.

ČLEN 42

Pravice in obveznosti

1. Pogodbenici ponovno potrjujeta svoje pravice in obveznosti na podlagi Sporazuma TOT ob upoštevanju svojih pravic in obveznosti na podlagi drugih mednarodnih dogovorov, katerih pogodbenice so tako partnerska država oziroma države EAC kot tudi EU, vključno s tistimi, ki se nanašajo na varstvo okolja in biotske raznovrstnosti.

2. V skladu z določbami Sporazuma TOT pogodbenici zagotovita, da se tehnični predpisi ne pripravijo, sprejmejo ali uporabijo z namenom ali učinkom ustvarjanja nepotrebnih ovir za trgovino med njima.

ČLEN 43

Sporazumi o vzajemnem priznavanju

Pogodbenici lahko skleneta sporazume o vzajemnem priznavanju v sektorjih v skupnem gospodarskem interesu.

ČLEN 44

Preglednost in uradno obveščanje

1. Pogodbenici ponovno potrjujeta svoje obveznosti v zvezi z uradnim obveščanjem in izmenjavo informacij o tehničnih predpisih, standardih in postopkih ugotavljanja skladnosti, kot določa Sporazum TOT.
2. Pogodbenici si prek informacijskih točk izmenjujeta informacije v zvezi z vprašanji, ki bi lahko bila pomembna za njune trgovinske odnose, vključno s hitrim opozarjanjem, znanstvenimi mnenji in dogodki.
3. Pogodbenici lahko sodelujeta pri vzpostavljanju in vzdrževanju informacijskih točk ter pri vzpostavljanju in vzdrževanju skupnih podatkovnih zbirk.

ČLEN 45

Usklajevanje

Pogodbenici si prizadevata za uskladitev svojih standardov, tehničnih predpisov in postopkov za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 46

Ugotavljanje skladnosti

1. Pogodbenici ponovno potrjujeta svoje zaveze glede ugotavljanja skladnosti v skladu s Sporazumom TOT.
2. Pogodbenici lahko ob upoštevanju obsega uskladitve svojih tehničnih predpisov, standardov in infrastrukture za ugotavljanje skladnosti proučita sklenitev sporazumov o vzajemnem priznavanju postopkov za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 47

Tehnični regulativni organi

1. Regulativni organi partnerske države oziroma držav EAC so organi partnerske države oziroma držav EAC, ki so pristojni za izvajanje ukrepov iz tega naslova ter so odgovorni in pristojni za zagotavljanje ali nadzor izvajanja standardizacije, meroslovja, akreditacije in ugotavljanja skladnosti.
2. V EU je za izvajane tega naslova pristojna Evropska komisija.
3. Partnerska država oziroma države EAC uradno obvestijo EU o svojih tehničnih regulativnih organih v skladu s tem sporazumom.

NASLOV VI

UKREPI TRGOVINSKE ZAŠČITE

ČLEN 48

Protidampinški in izravnalni ukrepi

1. Ob upoštevanju tega člena nič v tem sporazumu EU ali partnerski državi oziroma državam EAC ne posamično ne kolektivno ne preprečuje sprejetja protidampinških ali izravnalnih ukrepov v skladu z ustreznimi sporazumi STO. Za namen tega člena se poreklo določi v skladu z nepreferencialnimi pravili pogodbenic o poreklu.
2. Preden EU uvede dokončne protidampinške ali izravnalne dajatve za izdelke, uvožene iz katere koli od pogodbenic, morata pogodbenici proučiti možnost konstruktivnih rešitev, določenih v ustreznih sporazumih STO.
3. Kadar katera od pogodbenic uvede protidampinški ali izravnalni ukrep, obstaja eno samo razsodišče za sodno presojo, vključno s pritožbeno stopnjo.
4. Kadar se protidampinški ali izravnalni ukrepi lahko uvedejo na regionalni ali nacionalni ravni, kadar je to ustrezno, pogodbenici zagotovita, da regionalni organi na eni strani in državni organi na drugi strani ne uporabljajo teh ukrepov hkrati za isti izdelek.

5. Pogodbenica uvoznica uradno obvesti pogodbenico izvoznico o prejemu pravilno dokumentirane pritožbe še pred začetkom kakršne koli preiskave.
6. Ta člen se uporablja v vseh preiskavah, ki se sprožijo po začetku veljavnosti tega sporazuma.
7. Za vse spore v zvezi s protidampinškimi ali izravnalnimi ukrepi se uporabljajo pravila STO o reševanju sporov.

ČLEN 49

Večstranski zaščitni ukrepi

1. Ob upoštevanju tega člena nič v tem sporazumu partnerski državi oziroma državam EAC in EU ne preprečuje sprejetja ukrepov v skladu s členom XIX GATT 1994, Sporazumom STO o zaščitnih ukrepih in členom 5 Sporazuma STO o kmetijstvu. Za namene tega člena se poreklo določi v skladu z nepreferencialnimi pravili pogodbenic o poreklu.
2. Ne glede na odstavek 1 tega člena EU ob upoštevanju splošnih razvojnih ciljev tega sporazuma in majhnosti gospodarstva partnerske države oziroma držav EAC uvoz iz katere koli partnerske države oziroma držav EAC izloči iz vseh ukrepov, sprejetih v skladu s členom XIX GATT 1994, Sporazumom STO o zaščitnih ukrepih in členom 5 Sporazuma STO o kmetijstvu.

3. Odstavek 2 se uporablja pet let, začnši z datumom začetka veljavnosti tega sporazuma. Najpozneje 120 dni pred koncem tega obdobja Svet SGP prouči izvajanje odstavka 2 ob upoštevanju razvojnih potreb partnerske države oziroma držav EAC, da bi se odločil, ali naj se njihova uporaba podaljša.
4. Za odstavek 1 se uporablja dogovor STO o pravilih in postopkih za reševanje sporov.

ČLEN 50

Dvostranski zaščitni ukrepi

1. Pogodbenica lahko po proučitvi alternativnih rešitev uporabi časovno omejene zaščitne ukrepe, ki odstopajo od členov 10 in 11, pod pogoji in v skladu s postopki iz tega člena.
2. Zaščitni ukrepi iz odstavka 1 se lahko sprejmejo, kadar se izdelek s poreklom iz ene pogodbenice uvaža na ozemlje druge pogodbenice v tako povečanih količinah in pod takimi pogoji, da to povzroči ali grozi, da bo povzročilo:
 - (a) resno škodo domači industriji podobnih ali neposredno konkurenčnih izdelkov na ozemlju pogodbenice uvoznice;

(b) motnje v sektorju gospodarstva, zlasti tam, kjer te motnje povzročajo večje socialne probleme, ali težave, ki bi lahko privedle do resnega poslabšanja gospodarskih razmer v pogodbenici uvoznici, ali

(c) motnje na trgih podobnih ali neposredno konkurenčnih kmetijskih proizvodov¹ ali v mehanizmih, ki te trge upravljajo.

3. Zaščitni ukrepi iz tega člena ne smejo trajati dlje, kot je potrebno za odpravo ali preprečitev resne škode ali motenj, kot so opredeljene v odstavkih 2 in 5(b). Zaščitni ukrepi pogodbenice uvoznice lahko vključujejo le enega ali več naslednjih elementov:

(a) opustitev nadaljnjega znižanja stopnje uvozne dajatve za zadevni izdelek, kot je opredeljeno v tem sporazumu;

(b) povišanje carinskih dajatev za zadevni izdelek do ravni, ki ne presega carinske dajatve, ki se uporablja za druge članice STO, in

(c) uvedbo tarifnih kvot za zadevni izdelek.

4. Kadar se kateri koli izdelek s poreklom iz partnerske države oziroma držav EAC uvaža v tako povečanih količinah in pod takimi pogoji, da povzroči ali obstaja tveganje, da bo v eni ali več najbolj oddaljenih regijah EU povzročil eno od situacij, navedenih v odstavku 2, lahko EU brez poseganja v odstavke 1 do 3 sprejme nadzorne ali zaščitne ukrepe, omejene na zadevno regijo oziroma regije, v skladu s postopki iz odstavkov 6 do 9.

¹ Za namene tega člena so kmetijski proizvodi tisti, ki jih zajema Priloga I k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5. (a) Kadar se kateri koli izdelek s poreklom iz EU uvaža v tako povečanih količinah in pod takimi pogoji, da povzroči ali obstaja tveganje, da bo v partnerski državi oziroma državah EAC povzročil eno od situacij, navedenih v odstavku 2, lahko partnerska država oziroma države EAC brez poseganja v odstavke 1 do 3 sprejmejo nadzorne ali zaščitne ukrepe, omejene na svoje ozemlje, v skladu s postopki iz odstavkov 6 do 9.
- (b) Partnerska država oziroma države EAC lahko sprejmejo zaščitne ukrepe v skladu s postopki iz odstavkov 6 do 9, kadar se izdelek s poreklom iz EU zaradi znižanja dajatev uvaža na njihovo ozemlje v tako povečanih količinah in pod takimi pogoji, da lahko povzroči ali grozi, da bo povzročil motnje v mladi gospodarski panogi, ki proizvaja podobne ali neposredno konkurenčne izdelke. Take določbe se uporabljajo samo 10 let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma. To obdobje lahko Svet SGP podaljša za največ pet let.
6. (a) Zaščitni ukrepi iz tega člena se ohranijo le toliko časa, kolikor je potrebno za preprečitev ali odpravo resne škode ali motenj, kakor so opredeljene v odstavkih 2, 4 in 5.
- (b) Zaščitni ukrepi iz tega člena se ne uporabljajo več kot dve leti. Kadar okoliščine, ki upravičujejo uvedbo zaščitnih ukrepov, še vedno obstajajo, se lahko taki ukrepi podaljšajo za nadaljnje obdobje največ dveh let. Kadar partnerska država oziroma države EAC uporabijo zaščitni ukrep ali kadar EU uporabi zaščitni ukrep, omejen na ozemlje ene ali več njenih najbolj oddaljenih regij, se lahko tak ukrep uporablja največ štiri leta in se lahko, če še vedno obstajajo okoliščine, ki upravičujejo uvedbo zaščitnih ukrepov, podaljša za nadaljnja štiri leta.

- (c) Zaščitni ukrepi iz tega člena, ki veljajo več kot eno leto, morajo vsebovati jasne elemente, po katerih so postopoma, najpozneje pa po preteku določenega obdobja, odpravljeni.
- (d) Noben zaščitni ukrep iz tega člena se najmanj eno leto po izteku ukrepa ne sme uporabiti za uvoz izdelka, za katerega je prej veljal tak ukrep.

7. Za izvajanje odstavkov 1 do 6 se uporabljajo naslednje določbe:

- (a) kadar pogodbenica meni, da obstaja ena od okoliščin iz odstavkov 2, 4 ali 5, zadevo nemudoma predloži v proučitev Odboru visokih uradnikov.
 - (b) odbor visokih uradnikov lahko pripravi priporočila, ki so potrebna za popravo okoliščin, ki so nastale; če v 30 dneh od dneva, ko je bila zadeva predložena Odboru visokih uradnikov, slednji ni pripravil nobenega priporočila za popravo okoliščin in ni bila dosežena nobena druga zadovoljiva rešitev, lahko pogodbenica uvoznica sprejme ustrezne ukrepe za popravo okoliščin v skladu s tem členom.
- € partnerska država oziroma države EAC še pred sprejetjem katerega koli ukrepa, predvidenega v tem členu, oziroma v primerih, za katere se uporablja odstavek 8 tega člena, Odboru visokih uradnikov čim prej predložijo vse ustrezne informacije, potrebne za temeljito proučitev položaja, z namenom, da se za zadevne pogodbenice poišče sprejemljiva rešitev.

- (d) pri izbiri zaščitnih ukrepov v skladu s tem členom je treba dati prednost tistim, ki najmanj motijo izvajanje tega sporazuma.
- (e) o vseh zaščitnih ukrepih, sprejetih na podlagi tega člena, se nemudoma pisno uradno obvesti Odbor visokih uradnikov, ki se o njih redno posvetuje, zlasti z namenom določitve časovnega razporeda za njihovo odpravo, takoj ko okoliščine to dopuščajo.

8. Kadar izjemne okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje, lahko zadevna pogodbenica uvoznica sprejme začasne ukrepe, določene v odstavkih 3, 4 ali 5, ne da bi izpolnila zahteve iz odstavka 7. Taki ukrepi lahko trajajo največ 180 dni, kadar jih sprejme EU, in 200 dni, kadar jih sprejmejo partnerska država oziroma države EAC ali kadar so ukrepi, ki jih sprejme EU, omejeni na ozemlje ene ali več njenih najbolj oddaljenih regij. Trajanje katerega koli začasnega ukrepa se šteje kot del začetnega obdobja in vsakega podaljšanja, na katero se nanaša odstavek 6. Pri sprejemanju takih začasnih ukrepov se upoštevajo interesi vseh udeležениh pogodbenic, vključno z njihovo razvojno stopnjo. Zadevna pogodbenica uvoznica obvesti drugo pogodbenico in zadevo nemudoma predloži v proučitev Odboru visokih uradnikov.

9. Če pogodbenica uvoznica pri uvozu izdelka uporablja upravni postopek, katerega namen je hitro zagotoviti informacije o gibanju trgovinskih tokov, ki bi utegnili povzročiti probleme iz tega člena, o tem nemudoma obvesti Odbor visokih uradnikov.

10. Sporazuma STO ni mogoče uporabiti tako, da bi se pogodbenici preprečilo sprejetje zaščitnih ukrepov v skladu s tem členom.

DEL III

RIBIŠTVO

NASLOV I

SPLOŠNE DOLOČBE

ČLEN 51

Področje uporabe in načela

1. Sodelovanje pri trgovini in razvoju v ribištvu zajema morsko ribištvo, ribištvo v celinskih vodah in akvakultura.
2. Pogodbenici priznavata, da je ribištvo ključni gospodarski vir partnerske države oziroma držav EAC, znatno prispeva h gospodarstvu partnerske države oziroma držav EAC in ima velik potencial za prihodnji regionalni gospodarski razvoj in zmanjšanje revščine. Je tudi pomemben vir hrane in deviznih sredstev.
3. Poleg tega pogodbenici priznavata, da so ribolovni viri zanimivi tako za EU kot tudi za partnersko državo oziroma države EAC, in se dogovorita za sodelovanje za trajnostni razvoj in upravljanje ribiškega sektorja v skupnem interesu ob upoštevanju gospodarskih in socialnih učinkov ter učinkov na okolje.

4. Pogodbenici soglašata, da je povečanje obsega dejavnosti v ribiškem sektorju, ki povečujejo dodano vrednost, primerna strategija za spodbujanje gospodarske rasti v sektorju in povečanje njegovega prispevka h gospodarstvu partnerske države oziroma držav EAC ob hkratnem upoštevanju njegove dolgoročne trajnosti.

ČLEN 52

Načela sodelovanja

1. Načela sodelovanja v ribištvu vključujejo:
 - (a) podporo razvoju in krepitvi regionalnega povezovanja;
 - (b) ohranjanje pravnega reda Sporazuma iz Cotonouja in sporazuma, ki ga bo nasledil;
 - (c) zagotavljanje posebne in različne obravnave;
 - (d) upoštevanje najboljših razpoložljivih znanstvenih informacij za oceno in upravljanje virov;
 - (e) zagotavljanje delujočih sistemov spremljanja učinkov na okolje ter gospodarskih in socialnih učinkov v partnerski državi oziroma državah EAC;

- (f) zagotavljanje skladnosti z veljavnimi nacionalnimi zakoni in ustreznimi mednarodnimi instrumenti, vključno s Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu iz leta 1982, podpisano 10. decembra 1982 v Montego Bayu (UNCLOS), regionalnimi in podregionalnimi sporazumi;
- (g) zagotovitev ohranjanja in prednostne obravnave posebnih potreb malega/samooskrbnega ribištva.
2. Ta vodilna načela bi morala prispevati k trajnostnemu in odgovornemu razvoju živih kopenskih in morskih virov in akvakulture ter k optimizaciji koristi tega sektorja za sedanje in prihodnje generacije s povečanjem naložb, krepitevijo zmogljivosti in boljšim dostopom do trga.
3. Pogodbenici sodelujeta za zagotovitev finančne in druge podpore za izboljšanje konkurenčnosti in proizvodnih zmogljivosti predelovalnih obratov, diverzifikacijo ribiške industrije ter razvoj in izboljšave pristaniških zmogljivosti v partnerski državi oziroma državah EAC.
4. Področja sodelovanja so podrobneje razdelana v naslovu IV dela V.

NASLOV II

MORSKO RIBIŠTVO

ČLEN 53

Področje uporabe in cilji

1. Določbe tega naslova se uporabljajo za uporabo, ohranjanje in upravljanje virov morskega ribištva, da se optimizirajo koristi ribištva za partnersko državo oziroma države EAC z naložbami, krepitvijo zmogljivosti in izboljšanjem dostopa do trga.
2. Cilji sodelovanja med pogodbenicama iz tega naslova so:
 - (a) spodbujanje trajnostnega razvoja in upravljanje ribištva;
 - (b) krepitev sodelovanja, da se zagotovi trajnostno izkoriščanje in upravljanje ribiških virov kot trden temelj za regionalno povezovanje, saj si obalna partnerska država oziroma države EAC delijo čezconske in migratorne vrste, poleg tega pa nobena posamična partnerska država EAC nima zmogljivosti za zagotovitev trajnostnosti virov;
 - (c) zagotovitev pravičnejše delitve koristi, ki izhajajo iz ribiškega sektorja;
 - (d) zagotovitev učinkovitega spremljanja, nadzora in opazovanja, ki je potrebno za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu;

- (e) spodbujanje učinkovitega izkoriščanja, ohranjanja in upravljanja živih morskih virov v izključni ekonomski coni (IEC) in vodah v pristojnosti partnerske države oziroma držav EAC na podlagi mednarodnih instrumentov, vključno z UNCLOS, za socialno in gospodarsko korist pogodbenic;
- (f) spodbujanje in razvoj regionalne in mednarodne trgovine na podlagi najboljših praks;
- (g) ustvarjanje ugodnih razmer, vključno z gradnjo infrastrukture in krepitevijo zmogljivosti, za industrijsko in malo priobalno ribištvo, da bodo partnerska država oziroma države EAC lahko izpolnile stroge zahteve trga;
- (h) podpora nacionalnih in regionalnih politik, usmerjenih k povečanju produktivnosti in konkurenčnosti ribiškega sektorja, ter
- (i) vzpostavitev povezav z drugimi gospodarskimi sektorji.

ČLEN 54

Vprašanja v zvezi z upravljanjem in ohranjanjem ribištva

1. Pri določanju ravni trajnostnega ulova, ribolovne zmogljivosti in drugih strategij upravljanja se uporablja previdnostni pristop, da se preprečijo ali izničijo neželene posledice, na primer prevelike zmogljivosti in čezmerni ribolov, pa tudi neželeni učinki na ekosisteme in mali ribolov.

2. Vsaka od partnerskih držav EAC lahko uvede primerne ukrepe, vključno s sezonskimi omejitvami in omejitvami glede opreme, za zavarovanje svojih ozemeljskih voda in zagotavljanje trajnostnosti priobalnega in obalnega ribolova.
3. Pogodbenici spodbujata članstvo partnerske države oziroma držav EAC v Komisiji za tune v Indijskem oceanu (IOTC) in drugih ustreznih organizacijah za upravljanje ribištva. Partnerska država oziroma države EAC in EU bi morale uskladiti ukrepe za zagotavljanje upravljanja in ohranjanja vseh vrst rib, vključno s tuni in tunom podobnimi viri, ter spodbujati ustrezne znanstvene raziskave.
4. Kadar ni zadostnih znanstvenih dokazov, da bi pristojni nacionalni organ upravljanja lahko določil meje in ciljne ravni trajnostnega ulova v IEC partnerske države EAC, obe pogodbenici v posvetovanju s pristojnim nacionalnim organom in z IOTC in, kadar je ustrezno, drugimi regionalnimi organizacijami za upravljanje ribištva podpreta znanstveno analizo.
5. Pogodbenici se dogovorita, da bosta sprejeli ustrezne ukrepe, kadar zaradi povečanja napora ulov preseže trajnostno raven, ki jo je opredelil pristojni nacionalni organ upravljanja.
6. EU in partnerska država oziroma države EAC za ohranjanje in upravljanje čezconskih staležev in izrazito selivskih staležev zagotovijo, da so plovila, ki plujejo pod njihovimi zastavami, skladna z ustreznimi nacionalnimi, regionalnimi in podregionalnimi ukrepi za upravljanje ribištva ter povezanimi nacionalnimi zakoni in predpisi.

ČLEN 55

Upravljanje plovil in ribolovne ureditve

1. Pogodbenici bosta upoštevali upravljanje plovil in ribolovne ureditve, ki izhajajo iz IOTC ter drugih regionalnih organizacij za upravljanje ribištva. Partnerska država oziroma države EAC in EU opredelijo minimalna načela in pogoje v zvezi s spremljanjem, kontrolo in nadzorom ribiških plovil EU v vodah partnerske države oziroma držav EAC, ta načela in pogoji pa morajo vključevati naslednje:

- (a) za partnersko državo oziroma države EAC bo vzpostavljen sistem spremljanja plovil in če partnerska država oziroma države EAC nimajo sistema spremljanja plovil, jim bo EU pomagala vzpostaviti združljiv sistem spremljanja plovil;
- (b) poleg obveznega združljivega sistema spremljanja plovil bodo partnerska država oziroma države EAC skupaj z EU razvile druge mehanizme za zagotavljanje učinkovitega spremljanja, kontrole in nadzora, EU pa bo partnersko državo oziroma države EAC podpirala pri vzpostavljanju dogovorjenega sistema in jim pomagala pri njegovem izvajanju;
- (c) EU in partnerska država oziroma države EAC imajo pravico do namestitve opazovalcev v nacionalnih ali mednarodnih vodah, pri čemer morajo biti postopki v zvezi z razporeditvijo opazovalcev dobro opredeljeni. Opazovalce plačujejo nacionalne vlade, vse stroške na krovu pa nosi lastnik ladje. EU bo krila stroške usposabljanja opazovalcev;
- (d) v regiji se bodo razvili in uporabljali skupni sistemi poročanja o ribolovu, pri čemer bodo določena minimalna načela poročanja;.

- (e) vsa plovila, ki iztovorijo ali pretovorijo ulov v partnerski državi EAC, to storijo v pristaniščih ali na območjih zunanjih pristanišč. Pretovarjanje na morju ni dovoljeno, razen v posebnih okoliščinah, ki jih predvidi ustrezna regionalna organizacija za upravljanje ribištva; pogodbenici sodelujeta pri razvoju in posodabljanju infrastrukture za raztovarjanje ali pretovarjanje v pristaniščih partnerske države oziroma držav EAC, vključno z razvojnimi zmogljivostmi ribiških proizvodov;
- (f) poročanje o zavržkih je obvezno; prednost je treba dati preprečevanju zavržkih z uporabo selektivnih metod ribolova v skladu z načeli IOTC in ustreznih regionalnih organizacij za upravljanje ribištva; če je le mogoče, se prilov pripelje na obalo.

2. Pogodbenici se dogovorita za sodelovanje pri razvoju in izvajanju nacionalnih/regionalnih programov usposabljanja za državljane partnerske države oziroma držav EAC za pospeševanje njihovega učinkovitega sodelovanja v ribiški industriji. Če se je EU s pogajanjem dogovorila za dvostranski sporazum o ribištvu, se spodbuja zaposlovanje državljanov partnerske države oziroma držav EAC. Za mornarje, ki jih zaposlijo plovila EU, se uporablja Deklaracija Mednarodne organizacije dela (MOD) o temeljnih načelih in pravicah pri delu.

3. Pogodbenici se zavežeta usklajenim naporom za izboljšanje sredstev za preprečevanje, odvracanje in odpravo nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova ter za to sprejmeta ustrezne ukrepe. Ribiška plovila, ki sodelujejo pri nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, bi bilo treba zapleniti, lastnike pa bi morali preganjati pristojni organi. Tem lastnikom bi moral biti prepovedan vsak nadaljnji ribolov v vodah zadevne partnerske države oziroma držav EAC, razen če država zastave in zadevna partnerska država oziroma države EAC, kadar je ustrezno, pa tudi zadevna regionalna organizacija za upravljanje ribištva, dajo predhodno dovoljenje.

NASLOV III

RIBIŠTVO V CELINSKIH VODAH IN RAZVOJ AKVAKULTURE

ČLEN 56

Področje uporabe in cilji

1. Področje uporabe tega naslova zajema ribištvo v celinskih vodah, obalni razvoj in razvoj akvakulture v partnerski državi oziroma državah EAC v zvezi s krepitvijo zmogljivosti, prenosom tehnologije, sanitarnimi in fitosanitarnimi standardi, naložbami in financiranjem naložb ter varovanjem okolja, pa tudi pravnim in regulativnim okvirom.
2. Cilji sodelovanja v ribištvu v celinskih vodah in razvoju akvakulture bodo spodbujanje trajne rabe ribolovnih virov v celinskih vodah in krepitev proizvodnje v akvakulturi, odprava omejitev na strani dobave, izboljšanje kakovosti rib in ribiških proizvodov za doseganje mednarodnih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, izboljšanje dostopa do trga EU, odprava trgovinskih ovir v regiji, pritegnitev priliva kapitala in naložb v sektor, krepitev zmogljivosti in povečanje dostopa zasebnih vlagateljev do finančne podpore za ribištvo v celinskih vodah in za razvoj akvakulture.

DEL IV

KMETIJSTVO

ČLEN 57

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. Določbe tega dela se uporabljajo za poljščine in živino, vključno z gospodarsko pomembnimi insekti.
2. V tem delu in naslovu II dela V se uporabljajo naslednje opredelitve:
 - (a) „kmetijstvo“ vključuje poljščine, živina in gospodarsko pomembni insekti;
 - (b) „kmetijski proizvodi“ pomeni tiste, ki jih zajema Priloga I k Sporazumu STO o kmetijstvu;
 - (c) „financiranje kmetijstva“ pomeni zagotavljanje finančnih sredstev v podporo povezanim kmetijskim dejavnostim v celotni vrednostni verigi, kot so na primer zagotavljanje osnovnih sredstev, kmetijske storitve, proizvodnja, skladiščenje, distribucija, pretvorba proizvodov in trženje;
 - (d) „osnovna sredstva v kmetijstvu“ pomeni vse surovine ali materiale, opremo in orodja, ki se uporabljajo pri proizvodnji kmetijskih proizvodov in ravnanju z njimi;

- (e) „tehnologija trajnostnega kmetijstva“ pomeni tehnologijo, ki je zasnovana ob upoštevanju njenih okoljskih, družbenih in gospodarskih učinkov;
- (f) „prehranska in hranilna varnost“ pomeni, da imajo vsi ljudje v vsakem trenutku tako fizično kot tudi ekonomsko dostop do varne, zadostne in hranljive hrane, ki izpolnjuje njihove potrebe za produktivno in zdravo življenje;
- (g) „varnost sredstev za preživljanje“ pomeni zadosten in trajnoten dostop do dohodka in virov za izpolnjevanje osnovnih potreb na pravičen način (vključno z zadostnim dostopom do hrane in pitne vode, zdravstvenimi ustanovami, priložnostmi za izobraževanje, nastanitvijo in časom za udeležbo v skupnosti in vključitev v družbo);
- (h) „naravne nesreče“ pomeni posledica naravnih pojavov, na primer suše, potresov, plazov, izbruhov vulkanov, poplav, škodljivcev in bolezni;
- (i) „mali kmetje“ pomeni proizvajalci z omejenimi viri, ki imajo v lasti kmetijska gospodarstva, manjša od dveh (2) hektarov, njihove dejavnosti pa niso dovolj obsežne, da bi privabile storitve za občutno povečanje produktivnosti in izkoriščanje tržnih priložnosti;
- (j) „trajnostni razvoj“ v tem delu vključuje upravljanje in varovanje naravnih virov za gospodarski in družbeni razvoj na tak način, da bi bile potrebe ljudi zadovoljene sedaj in v prihodnje.

ČLEN 58

Cilji

1. Pogodbenici soglašata, da je temeljni cilj tega dela trajnostni razvoj kmetijstva, ki med drugim vključuje prehransko varnost, varnost sredstev za preživljanje, razvoj podeželja in zmanjšanje revščine v partnerski državi oziroma državah EAC.
2. Cilji tega dela so:
 - (a) spodbujanje sodelovanja med pogodbenicama, da bi ustvarili bogastvo in izboljšali kakovost življenja tistih, ki se ukvarjajo s kmetijskimi dejavnostmi, s povečanjem proizvodnje, produktivnosti in tržnega deleža;
 - (b) izboljšanje prehranske in hranilne varnosti v partnerski državi oziroma državah EAC s spodbujanjem dodajanja vrednosti, povečanjem proizvodnje, kakovosti, varnosti, povezovanja trgov, trgovine, razpoložljivosti in dostopnosti;
 - (c) prispevanje k zagotavljanju zaposlovanja prek vrednostne verige posodobljenega kmetijskega sektorja;
 - (d) razvoj modernih in konkurenčnih industrij, ki temeljijo na kmetijstvu;
 - (e) spodbujanje trajnostne rabe in upravljanja naravnih in kulturnih virov z razvojem okolju prijaznih in trajnostnih tehnologij, ki izboljšujejo kmetijsko produkcijo;

- (f) prispevanje h konkurenčnosti s spodbujanjem dodajanja vrednosti prek dobavnih verig za dostop do trgov;
- (g) izboljšanje prihodkov proizvajalcev z razvojem trženja kmetijskih proizvodov z dodano vrednostjo na trgu;
- (h) olajševanje prilagajanja kmetijskega sektorja in podeželskega gospodarstva za spoprijemanje z globalnimi gospodarskimi spremembami;
- (i) mobilizacija in povečanje gospodarske uspešnosti malih kmetov prek krepitev zmogljivosti kmetijskih organizacij;
- (j) izboljšanje trgovine in olajševanje trga za primarne kmetijske proizvode, da bi povečali devizne prihodke;
- (k) izboljšanje infrastrukture v partnerski državi oziroma državah EAC za spodbujanje proizvodnje, produktivnosti, trženja in distribucije osnovnih sredstev in proizvodov, pri čemer je posebna pozornost posvečena skladiščenju, razvrščanju, obdelavi, pakiranju in prevozu.

ČLEN 59

Splošna načela

1. Pogodbenici priznavata pomen kmetijstva za gospodarstvo partnerske države oziroma držav EAC, saj je glavni vir preživetja za večino prebivalstva partnerske države oziroma držav EAC, glavni dejavnik za zagotavljanje prehranske in hranilne varnosti, potencialni sektor visoke rasti in dodane vrednosti ter vir prihodkov iz izvoza.
2. Glede na večstransko vlogo kmetijstva v gospodarstvu partnerske države oziroma držav EAC se pogodbenici strinjata z uporabo celovitega pristopa h kmetijstvu kot podlage za trajnostni razvoj.
3. Pogodbenici soglašata, da bosta sodelovali pri spodbujanju trajnostne rasti kmetijskega sektorja ob upoštevanju njegove raznolikosti ter raznolikosti gospodarskih, družbenih in okoljskih značilnosti ter razvojnih strategij partnerske države oziroma držav EAC.
4. Pogodbenici priznavata, da bo globlje povezovanje kmetijskega sektorja v partnerski državi oziroma državah EAC prispevalo k širitvi medregijskih trgov ter povečalo možnosti za naložbe in razvoj zasebnega sektorja.
5. Pogodbenici priznavata pomen podpore kmetijski proizvodnji, spodbujanja dodajanja vrednosti, trgovine s kmetijskimi proizvodi in pobud za razvoj trga prek ustreznih instrumentov in določb ustreznega regulativnega okvira za prilagajanje spremenljivim tržnim pogojem. V zvezi s tem se pogodbenici dogovorita za sodelovanje, da bi privabili potrebne naložbe v partnersko državo oziroma države EAC.

6. Pogodbenici soglašata, da so prednostne naloge v kmetijstvu iz tega dela jasno povezane z regionalnim krovnim okvirom politike za prehransko in hranilno varnost in zmanjšanje revščine, da se zagotovita doslednost in usmerjanje agende regionalnega razvoja.

ČLEN 60

Celovit dialog

1. Pogodbenici vzpostavita celovit dialog med partnersko državo oziroma državami EAC in EU o kmetijstvu in politiki razvoja podeželja (v nadaljnjem besedilu: kmetijski dialog) o vseh vprašanjih iz tega dela. Kmetijski dialog spremlja napredek pri izvajanju tega dela ter zagotavlja forum za izmenjavo stališč in sodelovanje na področju domačih kmetijskih politik pogodbenic, zlasti vloge kmetijstva v partnerski državi oziroma državah EAC pri povečanju dohodkov kmetij, prehranski varnosti, trajnostni rabi virov, razvoju podeželja in gospodarski rasti.
2. Kmetijski dialog poteka v okviru Odbora visokih uradnikov.
3. Pogodbenici delovne postopke in načine kmetijskega dialoga določita z medsebojnim soglasjem.

ČLEN 61

Regionalno povezovanje

Pogodbenici priznavata, da bo povezovanje kmetijskega sektorja v partnerskih državah EAC prek postopnega odstranjevanja ovir, zagotovitve ustreznega regulativnega in institucionalnega okvira ter uskladitve in konvergence politik prispevalo k poglobitvi procesa regionalnega povezovanja in tako k širitvi regionalnih trgov, kar bo povečalo možnosti za naložbe in razvoj zasebnega sektorja.

ČLEN 62

Politike omogočanja

Pogodbenici priznavata pomen sprejemanja in izvajanja politik in institucionalnih reform, ki bodo omogočale in olajševale uresničevanje ciljev tega dela.

ČLEN 63

Trajnostni razvoj kmetijstva

Pogodbenici sodelujeta pri vzpostavljanju trajnostnega razvoja kmetijstva s posebnim poudarkom na podpori ranljivemu podeželskemu prebivalstvu v partnerski državi oziroma državah EAC glede na spreminjajočo se svetovno proizvodnjo, trgovinske tokove ter okuse in izbire potrošnikov.

ČLEN 64

Prehranska in hranilna varnost

1. Pogodbenici soglašata, da bodo določbe tega sporazuma partnerski državi oziroma državam EAC omogočile, da izvedejo učinkovite ukrepe za doseganje prehranske in hranilne varnosti in trajnostnega razvoja kmetijstva ter razvijejo komercialne kmetijske trge v regiji za zagotovitev prehranske in hranilne varnosti.
2. Pogodbenici zagotovita, da so ukrepi, sprejeti na podlagi tega dela, namenjeni povečanju prehranske in hranilne varnosti ter se izogibata ukrepom, ki bi lahko ogrozili doseganje prehranske in hranilne varnosti na ravni gospodinjstev ter na nacionalni in regionalni ravni.

ČLEN 65

Upravljanje vrednostne verige

Pogodbenici soglašata z regionalno strategijo za izboljšanje dobavnih zmogljivosti v kmetijstvu, opredelitev kmetijskih sektorjev z visoko vrednostjo, za katere ima regija primerjalno prednost, ter izkoriščanje naložb, ki lahko olajšajo prehod s primerjalnih na konkurenčne prednosti.

ČLEN 66

Sistemi zgodnjega opozarjanja

Pogodbenici priznavata potrebo po vzpostavitvi, izboljšanju in spodbujanju informacijskih sistemov na področju prehranske varnosti, vključno z nacionalnimi sistemi zgodnjega opozarjanja, in sistemov za oceno in spremljanje ranljivosti, ter po izvajanju ukrepov za krepitev zmogljivosti, v povezavi z obstoječimi mednarodnimi in regionalnimi mehanizmi in prek njih.

ČLEN 67

Tehnologija

Pogodbenici priznavata pomen sodobnih in trajnostnih tehnologij v kmetijstvu in soglašata, da bosta razvijali in spodbujali uporabo sodobnih tehnologij v kmetijstvu, ki bo vključevala:

- (a) trajnostne tehnologije za namakanje in gnojenje prek namakalnega sistema;
- (b) tkivno kulturo in mikrorazmnoževanje;
- (c) boljša semena;
- (d) umetno osemenitev;
- (e) integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi;

- (f) pakiranje proizvodov;
- (g) obdelavo po žetvi;
- (h) akreditirane laboratorije;
- (i) biotehnologijo;
- (j) oceno in obvladovanje tveganja.

ČLEN 68

Domači strateški ukrepi

1. Vsaka od pogodbenic zagotovi preglednost na področju kmetijske podpore v zvezi s trgovino s kmetijskimi proizvodi. V ta namen EU v okviru kmetijskega dialoga redno poroča partnerski državi oziroma državam EAC o pravni podlagi, obliki in znesku take podpore. Da so take informacije predložene, se šteje, če jih pogodbenici objavita na javno dostopni spletni strani ali če je to storjeno v njunem imenu.
2. EU od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma partnerski državi oziroma državam EAC ne dodeli izvoznih subvencij za katere koli kmetijske proizvode. To prepoved Svet SGP ponovno prouči čez osemindirideset (48) mesecev.

3. Poleg tega Odbor visokih uradnikov prouči vprašanja, ki se lahko pojavijo v zvezi z dostopom kmetijskih proizvodov pogodbenic na trg druge pogodbenice. Odbor lahko Svetu SGP daje priporočila v skladu s členom 107.

ČLEN 69

Proizvodnja in trženje primarnih kmetijskih proizvodov

1. Pogodbenici priznavata izzive, s katerimi se v povezavi z deviznimi prihodki soočajo partnerska država oziroma države EAC zaradi njihove odvisnosti od izvoza primarnih kmetijskih proizvodov, za katere veljajo visoka cenovna nestabilnost in zmanjševanje menjalnih razmerij.
2. Pogodbenici zato soglašata, da bosta:
 - (a) okrepili javno-zasebna partnerstva na področju naložb za proizvodnjo, predelavo in trženje primarnih kmetijskih proizvodov;
 - (b) sodelovali pri razvoju zmogljivosti za dostop do nišnih trgov in spodbujali skladnost s standardi za primarne proizvode za izpolnjevanje takih tržnih zahtev;
 - (c) podpirali diverzifikacijo kmetijske proizvodnje in proizvodov za izvoz v partnerski državi oziroma državah EAC;
 - (d) izboljšali prihodke proizvajalcev z razvojem trženja kmetijskih proizvodov z dodano vrednostjo na trgu.

ČLEN 70

Spremljanje

Pogodbenici soglašata, da Svet SGP pregleduje in spremlja izvajanje njunih obveznosti v skladu s tem sporazumom. Svet SGP zagotavlja učinkovit nadzor skladnosti z obveznostmi prek zagotavljanja preglednosti in pogodbenicama zagotavlja priložnosti za oceno prispevka teh obveznosti k njunim dolgoročnim ciljem vzpostavitve pravičnega in tržno usmerjenega sistema trgovanja v kmetijstvu.

ČLEN 71

Države neto uvoznice hrane

1. Pogodbenici priznavata pomen reševanja pomislekov partnerske države oziroma držav EAC, ki so neto uvoznice hrane. Cilj tega člena je zato pomoč državam neto uvoznicam hrane pri razvoju programov za zagotavljanje prehranske varnosti.
2. Pogodbenici soglašata, da bosta:
 - (a) obravnavali omejitve za proizvodnjo, skladiščenje in distribucijo hrane v partnerski državi oziroma državah EAC;

(b) priskrbeli pomoč v hrani iz partnerske države oziroma držav EAC in drugih afriških regionalnih gospodarskih skupnosti;

(c) izboljšali usklajevanje pomoči v hrani.

3. Pogodbenici soglašata, da bosta ohranili ustrezno raven pomoči v hrani ob upoštevanju interesov prejemnikov pomoči v hrani in da bosta zagotovili, da ukrepi iz odstavka 2 ne bodo nenamerno ovirali dobave pomoči v hrani za izredne razmere.

4. Pogodbenici zagotovita, da se hrana dobavi v popolni skladnosti z ukrepi, namenjenimi preprečevanju izpodrivanja lokalne trgovine, ki vključujejo:

(a) zagotavljanje, da transakcije pomoči hrane temeljijo na dejanskih potrebah in so nepovratne, ter

(b) nevezanost, neposredno in posredno, komercialnega izvoza kmetijskih proizvodov ali drugega blaga in storitev.

ČLEN 72

Pomen nekaterih sektorjev

1. Pogodbenici priznavata, da:

- (a) je zagotavljanje dostopa do hrane, čiste in pitne vode, zdravstvenih ustanov, priložnosti za izobraževanje, nastanitve, udeležbe v skupnosti in vključitve v družbo pomembno za varnost sredstev za preživljanje podeželskega prebivalstva;
- (b) ima razvoj kmetijske infrastrukture, vključno s proizvodnjo, predelavo, trženjem in distribucijo, pomembno vlogo pri socialno-ekonomskem razvoju podeželja in regionalnem povezovanju partnerske države oziroma držav EAC;
- (c) so storitve tehnične podpore, na primer kmetijske raziskave, širitev in usposabljanje svetovalnih služb, pomembni za povečanje kmetijske produktivnosti;
- (d) je spodbujanje financiranja kmetijstva pomemben ukrep za preoblikovanje kmetijskega sektorja partnerske države oziroma držav EAC, saj je financiranje potrebno za razvoj tehnologij v kmetijstvu, kreditiranje in zavarovanje, razvoj infrastrukture in trgov ter usposabljanje kmetov ter
- (e) je trajnostni razvoj podeželja pomemben za izboljšanje življenjskega standarda podeželskega prebivalstva partnerske države oziroma držav EAC.

2. Pogodbenici soglašata, da bosta sodelovali na področju varnosti sredstev za preživetje, kmetijske infrastrukture, storitev tehnične podpore, storitev financiranja v kmetijstvu in razvoja podeželja, kot določa naslov II dela V.

ČLEN 73

Izmenjava informacij in posvetovanje

1. Pogodbenici soglašata, da si bosta izmenjevali izkušnje in informacije o dobrih praksah ter se posvetovali o vseh vprašanjih pri uresničevanju ciljev tega dela.

2. Pogodbenici soglašata, da bosta:

- (a) izmenjevali informacije o kmetijski proizvodnji, potrošnji in trgovini ter o zadevnem razvoju trgov kmetijskih in ribiških proizvodov;
- (b) izmenjevali informacije o priložnostih in spodbudah za naložbe, ki so na voljo v kmetijskem sektorju, vključno z dejavnostmi manjšega obsega;
- (c) izmenjevali informacije o kmetijskih politikah, zakonih in drugih predpisih;
- (d) razpravljali o spremembah politik in institucionalnih spremembah, potrebnih za podporo preoblikovanju kmetijskega sektorja ter pripravi in izvajanju regionalnih politik na področju kmetijstva in razvoja podeželja pri uresničevanju regionalnega povezovanja;

- (e) izmenjevali informacije o novih in ustreznih tehnologijah ter politikah in ukrepih v zvezi s kakovostjo kmetijskih proizvodov.

ČLEN 74

Geografske označbe

1. Pogodbenici priznavata pomen geografskih označb za trajnostno kmetijstvo in razvoj podeželja.
2. Pogodbenici soglašata, da bosta sodelovali pri identifikaciji, priznavanju in registraciji proizvodov, ki bi lahko bili deležni zaščite geografskih označb in drugih ukrepov, namenjenih zaščiti zadevnih proizvodov.

DEL V

GOSPODARSKO IN RAZVOJNO SODELOVANJE

ČLEN 75

splošne določbe

1. V skladu s členoma 34 in 35 Sporazuma iz Cotonouju in ustreznimi določbami sporazuma, ki ga bo nasledil, pogodbenici ponovno potrujeta, da je razvojno sodelovanje ključni element njunega partnerstva in pomembno za doseganje ciljev tega sporazuma. Pogodbenici soglašata, da določbe Priloge VI k temu sporazumu prevladajo nad določbami tega dela.
2. Pogodbenici soglašata, da bosta obravnavali razvojne potrebe partnerske države oziroma držav EAC s povečanjem zmogljivosti proizvodnje in dobave, spodbujanjem strukturnega preoblikovanja in konkurenčnosti svojih gospodarstev ter povečanjem gospodarske diverzifikacije in dodane vrednosti, da bi spodbujali trajnostni razvoj in podpirali regionalno povezovanje.

3. Pogodbenici se zavezujeta sodelovanju, da bi olajšali izvajanje tega sporazuma ter podprli regionalno povezovanje in razvojne strategije. Pogodbenici soglašata, da sodelovanje temelji na tem delu in razvojni matriki SGP, za katera veljajo določbe Priloge VI, ki prevladajo, poleg regionalne in nacionalne strategije za razvoj partnerske države oziroma držav EAC. Razvojna matrika SGP in ustrezna osnovna referenčna merila, kazalniki in ciljne vrednosti, ki odražajo potrebe, kot so jih opredelile partnerska država oziroma države EAC ob podpisu SGP EU-EAC, so priložene kot Priloga III(a) in Priloga III(b) k temu sporazumu. Pregledajo se vsakih pet let. Sodelovanje poteka v obliki finančne in nefinančne podpore partnerski državi oziroma državam EAC.

4. Financiranje, ki se nanaša na razvojno sodelovanje med partnersko državo oziroma državami EAC in EU za izvajanje tega sporazuma, se izvaja v okviru pravil in ustreznih postopkov, ki jih določata Sporazum iz Cotonouja in sporazum, ki ga bo nasledil, in v okviru ustreznih naslednjih finančnih instrumentov, financiranih iz splošnega proračuna EU. S tem v zvezi se pogodbenici ob upoštevanju novih izzivov, ki izhajajo iz okrepljenega regionalnega povezovanja in večje konkurence na svetovnih trgih, strinjata, da je ena od prioritet podpora izvajanju tega sporazuma. Pogodbenici soglašata, da se mobilizirajo finančni instrumenti, ki jih določata Sporazum iz Cotonouja in sporazum, ki ga bo nasledil, da se maksimirajo predvidene koristi tega sporazuma.

5. Za namene izvajanja tega sporazuma se pogodbenici zavezujeta, da bosta skupaj in posamično mobilizirali sredstva na podlagi smernic, ki jih zagotavljajo posebne določbe naslova X, ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevladajo.

6. Skladno s Pariško deklaracijo OECD o učinkovitosti pomoči, sprejeto 2. marca 2005, se pogodbenici dogovorita za uporabo in podporo izvedbenih mehanizmov, skladov ali zmogljivosti, ki so v državni in/ali regionalni lasti, za usmerjanje in usklajevanje sredstev za izvajanje tega sporazuma.

ČLEN 76

Cilji

Gospodarsko in razvojno sodelovanje je namenjeno:

- (a) izboljšanju konkurenčnosti gospodarstva partnerske države oziroma držav EAC;
- (b) krepitvi dobavnih zmogljivosti in omogočanju nemotenega izvajanja tega sporazuma;
- (c) preoblikovanju strukture gospodarstva partnerske države oziroma držav EAC z vzpostavitvijo močne, konkurenčne in diverzificirane gospodarske baze z izboljšanjem proizvodnje, distribucije, prevoza in trženja;
- (d) razvoju trgovinske zmogljivosti in zmogljivosti za privabljanje naložb;
- (e) okrepitvi trgovine, naložbenih politik in predpisov ter
- (f) krepitvi regionalnega povezovanja.

ČLEN 77

Področja sodelovanja

Gospodarsko in razvojno sodelovanje ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevladajo, vključuje naslednja področja:

- (a) infrastruktura;
- (b) kmetijstvo in živinoreja;
- (c) razvoj zasebnega sektorja;
- (d) ribištvo;
- (e) voda in okolje;
- (f) vprašanja dostopa do trga:
 - (i) sanitarni in fitosanitarni ukrepi;
 - (ii) tehnične ovire v trgovini ter
 - (iii) carine in olajševanje trgovine v partnerski državi oziroma državah EAC;
- (g) prilagoditveni ukrepi SGP iz naslova IX ter
- (h) mobilizacija virov.

NASLOV I

INFRASTRUKTURA

ČLEN 78

Področje uporabe in cilji

1. Sodelovanje pri gradnji fizične infrastrukture vključuje zlasti prevoz, energijo ter informacijsko in komunikacijsko tehnologijo.
2. Cilji na tem področju so:
 - (a) povečanje konkurenčnosti partnerske države oziroma držav EAC;
 - (b) odpravljanje omejitev na strani ponudbe na institucionalni, nacionalni in regionalni ravni ter
 - (c) spodbujanje razvoja javno-zasebnih partnerstev.

ČLEN 79

Prevoz

1. Sodelovanje na področju prevoza vključuje cestni, železniški in letalski prevoz ter prevoz po vodnih poteh.

2. Cilji na tem področju so:

- (a) izboljšanje nacionalne in regionalne povezljivosti za poglobitev regionalnega povezovanja;
- (b) razvoj, prestrukturiranje, rehabilitacija, izboljšanje in posodobitev trajnih in učinkovitih prevoznih sistemov partnerske države oziroma držav EAC;
- (c) izboljšanje pretoka ljudi in blaga ter
- (d) izboljšanje dostopa do trgov prek boljšega cestnega, letalskega in pomorskega prevoza ter prevoza po celinskih vodah.

3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:

- (a) upravljanje prevoznih sistemov;
- (b) izboljšanje, razvoj in posodobitev infrastrukture na vseh ravneh, vključno z razvojem intermodalnih infrastrukturnih omrežij;
- (c) krepitev institucionalnih, tehničnih in upravnih zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC na področju standardov, zagotavljanja kakovosti, meroslovja in storitev ugotavljanja skladnosti;
- (d) razvoj in prenos tehnologije, inovacije, izmenjava informacij in informacijska omrežja ter trženje;

- (e) spodbujanje partnerstev, povezav in skupnih podjetij med gospodarskimi subjekti;
- (f) izboljšanje varnosti in zanesljivosti prevoznega sektorja, vključno z vremenskim napovedovanjem, upravljanjem nevarnega blaga in ukrepanjem ob nesrečah;
- (g) razvoj regionalnih prometnih politik in regulativnih okvirov.

ČLEN 80

Energija

1. Sodelovanje v energetskega sektorja vključuje udeležbo javnega in zasebnega sektorja pri proizvodnji, prenosu in distribuciji energije ter čezmejno trgovino z energijo.
2. Cilji na tem področju so:
 - (a) razvoj, povečanje in razširitev zmogljivosti za proizvodnjo energije v regiji;
 - (b) povečanje števila alternativnih virov energije;
 - (c) razvoj, povečanje in razširitev omrežij;
 - (d) razvoj, povečanje in razširitev distribucije in prenosa;

- (e) izboljšanje dostopa partnerske države oziroma držav EAC do sodobnih, učinkovitih, zanesljivih, diverzificiranih, trajnostnih in obnovljivih virov čiste energije po konkurenčnih cenah;
- (f) povečanje zmogljivosti za proizvodnjo, distribucijo in upravljanje energetike na nacionalni in regionalni ravni;
- (g) spodbujanje energetske povezanosti znotraj in zunaj partnerske države oziroma držav EAC za največji izkoristek energije ter
- (h) podpora ustvarjanju ugodnega okolja za privabljanje naložb v sektorju.

3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:

- (a) zmogljivosti za proizvodnjo, prenos in distribucijo obstoječih energetskih virov, zlasti vodne energije, nafte in biomase;
- (b) diverzifikacija mešanice energetskih virov, tako da ta vključuje druge potencialne energetske vire, ki so socialno in okoljsko sprejemljivi in zmanjšujejo odvisnost od nafte;
- (c) razvoj energetske infrastrukture, tudi za podeželje;
- (d) razvoj ustreznih energetskih regulativnih reform in reform politik, vključno s komercializacijo in privatizacijo;
- (e) medsebojna regionalna povezljivost in sodelovanje pri proizvodnji in distribuciji energije;

- (f) usposabljanje človeških virov ter izboljšanje upravljanja, standardov storitev in institucionalnih struktur;
- (g) razvoj in prenos tehnologije, raziskave in razvoj, inovacije, izmenjava informacij, razvoj baz podatkov in omrežij;
- (h) partnerstva, povezave in skupna podjetja.

ČLEN 81

Informacijske in komunikacijske tehnologije

1. Sodelovanje v sektorju informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) vključuje razvoj IKT, konkurenčnost in inovacije ter nemoten prehod v informacijsko družbo.
2. Cilji na tem področju so:
 - (a) razvoj sektorja IKT ter
 - (b) povečanje prispevka IKT pri olajševanju trgovine prek e-storitev, e-trgovanja, e-uprave, e-zdravja, varnih transakcij in drugih družbenogospodarskih sektorjev.

3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:

- (a) povezljivost IKT in stroškovna učinkovitost na nacionalni, regionalni in globalni ravni;
- (b) razširjanje novih IKT;
- (c) razvoj pravnih in regulativnih okvirov na področju IKT;
- (d) razvoj, prenos in aplikacije tehnologije, raziskave in razvoj, inovacije, izmenjava informacij in informacijska omrežja ter trženje;
- (e) usposabljanje človeških virov, izboljšanje standardov storitev in institucionalnih struktur
- (f) partnerstva, povezave in skupna podjetja med gospodarskimi subjekti;
- (g) spodbujanje in podpora razvoja tržnih niš za storitve, ki temeljijo na IKT.

NASLOV II

KMETIJSTVO

ČLEN 82

Področje uporabe in cilji

1. Sodelovanje iz tega naslova se nanaša na poljščine in živino, vključno z gospodarsko pomembnimi insekti.
2. Pogodbenici soglašata, da je glavni cilj tega naslova trajnostni razvoj kmetijstva, ki med drugim vključuje prehransko varnost, varnost sredstev za preživljanje, razvoj podeželja in zmanjšanje revščine v partnerski državi oziroma državah EAC.
3. Drugi cilji tega naslova so določeni v členu 58.

ČLEN 83

Področja sodelovanja

1. Pogodbenici priznavata pomen kmetijskega sektorja za gospodarstvo partnerske države oziroma držav EAC in soglašata, da bosta sodelovali pri spodbujanju njegovega preoblikovanja, da se poveča njegova konkurenčnost, zagotovijo prehranska in hranilna varnost ter razvoj podeželja in spodbuja prilagoditev kmetijstva in podeželskega gospodarstva na učinke izvajanja tega sporazuma s posebno pozornostjo malim kmetom.

2. Pogodbenici soglašata, da bosta sodelovali na naslednjih področjih:

(a) regionalno povezovanje:

izboljšanje dostopa do regionalnih in mednarodnih trgov za kmetijske proizvode, vključno z razvojem tržnih sistemov in strategij razvoja trga.

(b) politike omogočanja:

(i) razvoj nacionalnih in regionalnih kmetijskih politik, pravnih in regulativnih okvirov, krepitev potrebnih zmogljivosti in podpora institucionalnemu razvoju;

(ii) krepitev zmogljivosti partnerske države EAC, da se bodo v celoti izkoristile priložnosti za trgovino in zagotovile čim večje koristi trgovinskih reform.

(c) trajnostni razvoj kmetijstva:

(i) skupne dejavnosti na regionalni ravni, vključno s proizvodnjo gnojil, proizvodnjo semen, razvojem živinoreje ter nadzorom bolezni rastlin in živali;

(ii) spodbujanje in izboljšanje predelave, trženja, distribucije in prevoza ter ravnanja s kmetijskimi proizvodi;

(iii) krepitev zmogljivosti za izpolnjevanje mednarodnih standardov za kmetijsko proizvodnjo, pakiranje ter sanitarne in fitosanitarne ukrepe.

(d) kmetijska infrastruktura:

- (i) razvoj podporne kmetijske infrastrukture, vključno s trajnostnimi namakalnimi sistemi, zbiranjem, shranjevanjem in upravljanjem vode, trženjem in razvrščanjem;
- (ii) razvoj infrastrukture za raziskave in usposabljanje, skladišč, dovoznih cest in skupnih cest za dostop;
- (iii) krepitev predelovalnih zmogljivosti;
- (iv) vzpostavitev agrometeorološkega centra za kmetovalce v partnerski državi oziroma državah EAC;
- (v) razvoj sodobne tržne infrastrukture za povečanje domačih in regionalnih trgov;

(e) prehranska in hranilna varnost:

- (i) krepitev zmogljivosti v podeželskih in mestnih skupnostih za izboljšanje sredstev za preživljanje, odpravljanje revščine in trajnostni razvoj;
- (ii) diverzifikacija kmetijske produkcije in razvoj proizvodov, ki ustrezajo potrebam partnerske države oziroma držav EAC glede prehranske in hranilne varnosti;
- (iii) priprava in izvajanje programov, ki vodijo k večji proizvodnji in produktivnosti kmetijskega sektorja s posebnim poudarkom na malih kmetih;

- (iv) krepitev zmogljivosti za skladnost z zahtevami glede varne hrane na nacionalni in regionalni ravni ter
 - (v) priprava in izvajanje programov socialnega prilagajanja v regijah, ki so jih prizadele naravne nesreče.
- (f) upravljanje vrednostne verige:
- (i) spodbujanje uporabe trajnostnih kmetijskih tehnologij in zagotavljanje potrebnih kmetijskih surovin;
 - (ii) izboljšanje proizvodnje, produktivnosti in konkurenčnosti kmetijskega sektorja s spodbujanjem industrij, ki temeljijo na kmetijstvu;
 - (iii) povečanje dodane vrednosti v celotni dobavni verigi kmetijskih proizvodov, da se izpolnijo zahteve nacionalnih, regionalnih in mednarodnih trgov, ter
 - (iv) spodbujanje razvoja dejavnosti na področju predelave, trženja, distribucije in prevoza kmetijskih proizvodov.
- (g) sistemi zgodnjega opozarjanja:
- (i) krepitev zmogljivosti za pravočasno ocenjevanje in razširjanje informacij o verjetnih učinkih neizbežnih nesreč, da se sprejmejo izredni ukrepi in hiter odziv;

- (ii) razvoj in upravljanje informacijskih sistemov na nacionalni in regionalni ravni;
 - (iii) razvoj, krepitev in povezovanje sistemov zgodnjega opozarjanja ter kriznih načrtov in strategij za upravljanje odzivanja na nesreče na nacionalni in regionalni ravni, ter
 - (iv) podpora možnostim za ublažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v partnerski državi oziroma državah EAC.
- (h) proizvodnja in trženje primarnih kmetijskih proizvodov:
- (i) razvoj zmogljivosti za dostop do nišnih trgov in spodbujanje skladnosti s standardi za primarne proizvode za izpolnjevanje takih tržnih zahtev;
 - (ii) diverzifikacija kmetijske proizvodnje in proizvodov za izvoz v partnerski državi oziroma državah EAC;
 - (iii) razvoj sodobne tržne infrastrukture za povečanje domačih in regionalnih trgov ter
 - (iv) razvoj programov pakiranja in označevanja proizvodov, ki proizvajalcem iz partnerske države oziroma držav EAC omogočajo, da si zagotovijo premijske cene za izvoz primarnih proizvodov.
- (i) razvoj podeželja:
- (i) krepitev zmogljivosti združenj kmetov v celotni vrednostni verigi v kmetijstvu;

- (ii) izboljšanje prevoznih, komunikacijskih in tržnih zmogljivosti za trženje osnovnih sredstev in proizvodov;
- (iii) obravnavo družbeno-kulturnih ovir, kot so jezikovne ovire, stopnje pismenosti, razlike med spoloma, zdravje v skupnosti, ki vplivajo na naravo sistemov kmetovanja;
- (iv) izboljšanje dostopa kmetov do posojil ter upravljanje naravnih in kulturnih virov ter
- (v) priprava ustreznih ukrepov politike za podporo pravočasni razpoložljivosti ustreznih osnovnih kmetijskih sredstev za male kmete.

(j) države neto uvoznice hrane:

odpravljanje omejitev za proizvodnjo, skladiščenje in distribucijo hrane v partnerski državi oziroma državah EAC.

(k) zaščita sredstev za preživljanje:

- (i) krepitev zmogljivosti za razvoj socialnih storitev za prebivalstvo na podeželskih in primestnih območjih;
- (ii) izboljšanje skupnih prihodkov gospodinjstev iz kmetijske proizvodnje, med drugim z diverzifikacijo, dodajanjem vrednosti, zaposlovanjem izven kmetij in uvajanjem novih trajnostnih kmetijskih tehnologij, med drugim v partnerski državi oziroma državah EAC;

(iii) povečanje produktivnosti kmetijskega sektorja v partnerski državi oziroma državah EAC ter

(iv) povečanje uporabe trajnostnih kmetijskih tehnologij;

(l) storitve tehnične podpore:

EU se zavezuje, da bo na naslednjih področjih zagotovila ustrezne vire in tehnično pomoč za krepitev zmogljivosti v partnerski državi oziroma državah EAC na predvidljiv in trajnosten način:

(i) krepitev inovacij in prenosa tehnologije, znanja, raziskave in razvoja;

(ii) razvoj in povečanje uporabe mehanizacije v kmetijskem sektorju partnerske države oziroma držav EAC;

(iii) vzpostavitev obratov za osnovna sredstva v kmetijstvu in distribucijskega sistema v partnerski državi oziroma državah EAC;

(iv) spodbujanje in krepitev naložb v raziskave v kmetijstvu, storitve širitve, usposabljanje in povezovanje širitve raziskav in kmetov;

(v) po potrebi vzpostavitev in krepitev regionalnih centrov odličnosti, vključno z meteorološkim centrom, biotehnologijo, analitičnimi in diagnostičnimi laboratoriji za poljščine, živinorejo in zemljo, ter

- (vi) izboljšanje dostopa do storitev pri pridelavi proizvodov rastlinskega in živalskega izvora, vključno s storitvami vzreje živine, veterinarskimi storitvami in službami za varstvo rastlin.

(m) Storitve financiranja v kmetijstvu:

- (i) krepitev finančnih storitev na podeželju za male pridelovalce, predelovalce in trgovce;
- (ii) razvoj mehanizmov v regionalni lasti ali sklada za razvoj kmetijstva in podeželja;
- (iii) razvoj institucij za mikrofinanciranje v kmetijstvu in shem zavarovanja;
- (iv) olajševanje dostopa do posojil bank in drugih finančnih institucij za kmetijske predelovalce, trgovce in kmete ter
- (v) podpora finančnim institucijam partnerske države oziroma držav EAC, ki delujejo v kmetijskem sektorju, in olajševanje dostopa zasebnega sektorja do kapitalskih trgov za zbiranje kratkoročnega in dolgoročnega kapitala.

(n) geografske označbe:

- (i) priprava politik in pravnih okvirov o geografskih označbah;
- (ii) priprava predpisov o geografskih označbah;
- (iii) priprava kodeksa ravnanja za opredelitev proizvodov glede na njihovo poreklo;

- (iv) spodbujanje lokalnih organizacij in institucij za usklajevanje lokalnih interesnih skupin na področju geografskih označb in skladnosti proizvodov;
- (v) krepitev zmogljivosti za identifikacijo, registracijo, trženje, sledljivost in skladnost proizvodov z geografsko označbo ter
- (vi) razvoj vseh drugih področij sodelovanja pod tem naslovom, ki se lahko pojavijo v prihodnosti.

NASLOV III

RAZVOJ ZASEBNEGA SEKTORJA

ČLEN 84

Področje uporabe in cilji

1. Sodelovanje pri razvoju zasebnega sektorja vključuje spodbujanje naložb in razvoja podjetij.
2. Cilji tega naslova so:
 - (a) vzpostavitev ugodnega okolja za spodbujanje naložb in zasebnih podjetij, vključno z razvojem novih industrij, neposrednih tujih naložb in prenosa tehnologije;

- (b) izboljšanje dobavnih zmogljivosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti;
- (c) izboljšanje dostopa do financiranja naložb s strani finančnih institucij EU, kot je Evropska investicijska banka;
- (d) krepitev zmogljivosti in zagotavljanje institucionalne podpore za razvoj zasebnega sektorja, kot so agencije za spodbujanje naložb, krovni organi, gospodarske zbornice, združenja, kontaktne točke in institucije za olajševanje trgovine;
- (e) priprava in/ali krepitev političnega, pravnega in regulativnega okvira, ki spodbuja in ščiti naložbe;
- (f) izboljšanje mehanizmov za podporo in izvedbo za zasebni sektor s strani skupnih institucij AKP in EU, vključno s Centrom za razvoj kmetijstva, med drugim za spodbujanje naložb v partnerski državi oziroma državah EAC ter
- (g) vzpostavitev ali krepitev partnerstev, skupnih podjetij, najemanje podizvajalcev, zunanje izvajanje in povezave.

ČLEN 85

Spodbujanje naložb

Pogodbenici soglašata, da bosta spodbujali naložbe v partnerski državi oziroma državah EAC na naslednjih področjih:

- (a) podpora reformam okvirov politik ter pravnih in regulativnih okvirov;

- (b) podpora krepitevi institucionalnih zmogljivosti, zlasti krepitev zmogljivosti za agencije za spodbujanje naložb partnerske države oziroma držav EAC in institucije, ki spodbujajo in olajšujejo tuje in lokalne naložbe;
- (c) podpora vzpostavitvi ustreznih upravnih struktur za vstop in vzpostavitev naložb, vključno z enotnimi kontaktnimi točkami;
- (d) podpora vzpostavitvi in delovanju predvidljivega in varnega naložbenega ozračja;
- (e) podpora prizadevanjem partnerske države oziroma držav EAC pri pripravi instrumentov za ustvarjanje prihodka za mobilizacijo sredstev za naložbe;
- (f) vzpostavitev in podpora shemam zavarovanja za tveganja kot mehanizma za ublažitev tveganja, da se okrepi zaupanje vlagateljev v partnersko državo oziroma države EAC;
- (g) podpora vzpostavitvi mehanizmov za izmenjavo informacij med agencijami za naložbe partnerske države oziroma držav EAC in ustreznimi agencijami v EU;
- (h) spodbujanje naložb zasebnega sektorja EU v partnersko državo oziroma države EAC;
- (i) podpora vzpostavitvi finančnih okvirov in instrumentov, prilagojenih naložbenim potrebam malih in srednjih podjetij, ter
- (j) spodbujanje partnerstev prek skupnih podjetij in financiranja kapitala.

ČLEN 86

Razvoj podjetij

Pogodbenici soglašata, da bosta sodelovali pri razvoju podjetij v partnerski državi oziroma državah EAC prek podpore:

- (a) spodbujanju poslovnega dialoga med zasebnim sektorjem partnerske države oziroma držav EAC in EU, sodelovanja in partnerstev;
- (b) prizadevanjem za spodbujanje mikro, malih in srednjih podjetij ter njihovo vključitev v prevladujoče poslovne dejavnosti;
- (c) spodbujanju učinkovite proizvodnje in trženja podjetij partnerske države oziroma držav EAC;
- (d) izvajanju strategij za razvoj zasebnega sektorja partnerske države oziroma držav EAC;
- (e) spodbujanju ugodnega okolja za razvoj in rast mikro, malih in srednjih podjetij;
- (f) zmogljivostim organizacij zasebnega sektorja, da bodo skladne z mednarodnimi standardi;
- (g) varstvu inovacij pred piratstvom ter
- (h) zmogljivostim partnerske države oziroma držav EAC za raziskovanje, izkoriščanje in trženje naravnih virov.

NASLOV IV

RIBIŠTVO

ČLEN 87

Področje sodelovanja

Sodelovanje v ribištvu zajema morsko ribištvo, ribištvo v celinskih vodah in akvakulturo.

ČLEN 88

Področja sodelovanja v morskem ribištvu

1. Sodelovanje v morskem ribištvu vključuje:
 - (a) vprašanja v zvezi z upravljanjem in ohranjanjem ribištva;
 - (b) upravljanje plovil in ribolovne ureditve;
 - (c) finančne in trgovinske ukrepe ter
 - (d) razvoj ribištva, ribiških proizvodov in morske akvakulture.

2. EU prispevala k mobilizaciji virov za izvajanje sodelovanja na opredeljenih področjih na nacionalni in regionalni ravni, kar bo vključevalo tudi podporo za regionalno krepitev zmogljivosti.
3. Ob upoštevanju določb dela III in člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:
- (a) razvoj in izboljšanje infrastrukture za skladiščenje, trženje in distribucijo rib in ribjih proizvodov;
 - (b) krepitev zmogljivosti na nacionalni in regionalni ravni za izpolnitev tehničnih zahtev glede sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov/TOT/kritičnih kontrolnih točk analize tveganj, razvoj sistemov za spremljanje in nadzor IEC partnerske države oziroma držav EAC ter uvedba in upravljanje sistemov certificiranja za specifično morsko ribištvo;
 - (c) naložbe in prenos tehnologije v ribolovnih operacijah, predelava rib, pristaniške storitve, razvoj in izboljšave pristaniških objektov, diverzifikacija ribištva, da bo vključevalo tudi druge vrste razen tuna, ki so premalo izkoriščene ali neizkoriščene;
 - (d) skupna podjetja in povezave, zlasti z mikro, malimi in srednjimi podjetji in malim ribolovom v dobavni verigi ribištva;
 - (e) dodana vrednost za ribe ter
 - (f) raziskave in razvoj o oceni staležev in ravni trajnosti.

4. Pogodbenici se dogovorita za sodelovanje pri spodbujanju ustanavljanja skupnih podjetij v ribolovnih operacijah, predelavi rib, pristaniških storitvah, krepitvi proizvodnih zmogljivosti, izboljšanju konkurenčnosti ribiške industrije in povezanih industrij in storitev, nadaljnji predelavi, razvoju in izboljšavah pristaniških objektov in diverzifikaciji ribištva, da bo vključevalo tudi druge vrste razen tuna, ki so premalo izkoriščene ali neizkoriščene.

ČLEN 89

Ribištvo v celinskih vodah in razvoj akvakulture

Sodelovanje pri razvoju ribištva v celinskih vodah in akvakulture vključuje prispevke EU na naslednjih področjih:

- (a) krepitev zmogljivosti in razvoj izvoznega trga, in sicer s:
 - (i) krepitvijo zmogljivosti industrijske in obrtne proizvodnje, predelave in diverzifikacije proizvodov, ki krepijo konkurenčnost ribištva v celinskih vodah in akvakulture v regiji; na primer z ustvarjanjem centrov za raziskave in razvoj, tudi za razvoj akvakulture za komercialne ribiške farme;
 - (ii) krepitvijo zmogljivosti za upravljanje izvoznih tržnih verig, vključno z uvedbo in upravljanjem sistemov certificiranja za posebne skupine proizvodov, in izvajanjem tržnega pospeševanja, dodajanjem vrednosti in zmanjševanjem ribolovnih izgub v ribiških proizvodih;

- (iii) povečanjem zmogljivosti v regiji, na primer z izboljšanjem organov, pristojnih za ribištvo, združenj trgovcev in ribičev, za sodelovanje v trgovini v ribištvu z EU in programov usposabljanja za razvoj proizvodov in trženje blagovnih znamk;
- (b) infrastruktura, in sicer z:
- (i) razvojem in izboljšanjem infrastrukture za ribištvo v celinskih vodah in akvakulturo;
 - (ii) olajševanjem dostopa do financiranja za infrastrukturo, vključno za opremo vseh vrst;
- (c) tehnologija, in sicer z:
- (i) razvojem tehničnih zmogljivosti, vključno s pospeševanjem in spodbujanjem tehnologije za ustvarjanje dodane vrednosti, na primer s prenosom ribiške tehnologije z EU na partnersko državo oziroma države EAC;
 - (ii) krepitvijo zmogljivosti upravljanja ribištva, na primer z raziskavami in sistemi za zbiranje podatkov ter prispevki k primernim tehnologijam ribolova in ribolovnega upravljanja;
- (d) pravni in regulativni okvir, in sicer s:
- (i) podporo za razvoj predpisov za ribištvo v celinskih vodah in akvakulturo ter sistemov za spremljanje in nadzor;

- (ii) razvojem primernih pravnih in regulativnih instrumentov v zvezi s pravicami intelektualne lastnine in krepitvijo zmogljivosti za njihovo izvajanje v mednarodni trgovini;
 - (iii) zaščito okoljskega označevanja in varstvom intelektualne lastnine;
- (e) naložbe in financiranje, in sicer s:
- (i) spodbujanjem skupnih podjetij in drugih oblik mešanih naložb med interesnimi skupinami v pogodbenicah, na primer za vzpostavljanje ureditev za opredelitev vlagateljev za dejavnosti skupnih podjetij v ribištvu v celinskih vodah in akvakulturi;
 - (ii) zagotavljanjem dostopa do kreditov za razvoj malih in srednje velikih podjetij ter industrijskega ribištva v celinskih vodah;
- (f) varstvom okolja in ohranjanjem staležev v ribištvu z ukrepi, s katerimi se zagotovi, da trgovina z ribami podpira varstvo okolja, ter nadzornimi ukrepi za preprečevanje zmanjšanja staleža, ohranjanje biotske raznovrstnosti ter previdno uvajanje tujerodnih vrst v akvakulturo, na primer s previdnim uvajanjem tujerodnih vrst, ki se gojijo samo v nadzorovanih/zaprtih prostorih, v posvetovanju z vsemi zadevnimi sosednjimi državami;
- (g) družbenogospodarski ukrepi in ukrepi za odpravo revščine, in sicer s:
- (i) spodbujanjem malega in srednje velikega ribištva, predelovalcev in trgovcev z ribami s krepitvijo zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC za trgovinsko sodelovanje z EU;

- (ii) vključevanjem marginalnih skupin v ribiško industrijo, na primer s spodbujanjem enakosti med spoloma v ribištvu in zlasti z usposabljanjem vključenih trgovk, ki se nameravajo ukvarjati z ribištvom. V te procese bodo vključene tudi druge prikrajšane skupine, ki bi se lahko ukvarjale z ribištvom za trajnostni družbenogospodarski razvoj.

NASLOV V

VODA IN OKOLJE

ČLEN 90

Področje uporabe in cilji

1. Sodelovanje v okviru tega naslova vključuje naravne vire, zlasti vodo, okolje in biotsko raznovrstnost.
2. Cilji sodelovanja v okviru tega naslova so:
 - (a) spodbujanje povezav med trgovino in okoljem;
 - (b) podpora izvajanju mednarodnih okoljskih sporazumov, konvencij in pogodb;

- (c) zagotovitev ravnovesja med okoljskim upravljanjem in zmanjševanjem revščine;
- (d) varstvo okolja, ohranjanje biotske raznovrstnosti in ohranjanje genskih virov;
- (e) spodbujanje pravične in trajnostne rabe naravnih virov;
- (f) olajševanje in spodbujanje trajnostne rabe skupnih virov;
- (g) spodbujanje udeležbe javnega in zasebnega sektorja pri upravljanju naravnih virov.

ČLEN 91

Vodni viri

1. Sodelovanje na področju vodnih virov vključuje namakanje, proizvodnjo električne energije iz hidroenergije, pridobivanje in dobavo vode ter zaščito vodnih prispevnih površin.
2. Cilji sodelovanja na tem področju so:
 - (a) razvoj trajnostne rabe in upravljanja vodnih virov v partnerski državi oziroma državah EAC za izboljšanje sredstev za preživljanje njihovega prebivalstva;
 - (b) spodbujanje regionalnega sodelovanja za trajnostno rabo čezmejnih vodnih virov;
 - (c) razvoj infrastrukture za oskrbo z vodo za proizvodne namene.

3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:
- (a) razvoj infrastrukture za oskrbo z vodo v regiji;
 - (b) priprava ustreznih pravnih in regulativnih okvirov;
 - (c) integrirano upravljanje vodnih virov;
 - (d) usposabljanje človeških virov, izboljšanje standardov storitev, gospodarjenja z vodnimi viri in institucionalnih struktur;
 - (e) vzpostavljanje partnerstev, povezav in skupnih podjetij med gospodarskimi subjekti;
 - (f) spodbujanje razvoja, prenosa in uporabe tehnologije, raziskave in razvoj, inovacije, izmenjava informacij in informacijska omrežja;
 - (g) razvoj nadzora onesnaževanja vode, čiščenje in varovanje vode, obdelava odpadne vode in zdravstveni ukrepi;
 - (h) spodbujanje trajnostnih namakalnih načrtov.

ČLEN 92

Okolje

1. Sodelovanje na področju okolja vključuje varovanje in trajnostno upravljanje okolja in izvajanje okoljskih politik, povezanih s trgovino.
2. Cilji sodelovanja na tem področju so:
 - (a) varovanje, obnavljanje in ohranjanje okolja in biotske raznovrstnosti (rastlinstvo, živalstvo in mikrobní genski viri, vključno z njihovimi ekosistemi);
 - (b) razvoj industrij partnerske države oziroma držav EAC, ki se poslužujejo okolju prijaznih tehnologij;
 - (c) spodbujanje razvoja, prenosa in uporabe tehnologije, raziskav in razvoja, inovacij in izmenjave informacij.
3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:
 - (a) izvajanje mednarodnih okoljskih sporazumov, konvencij in pogodb;
 - (b) krepitev in spodbujanje pravične in trajnostne rabe, ohranjanja in upravljanja okolja in biotske raznovrstnosti, vključno z gozdovi, prostoživečim živalstvom in rastlinstvom;

- (c) krepitev institucionalnih in pravnih okvirov ter zmogljivosti za razvoj, izvajanje, uporabo in izvrševanje okoljskih zakonov, predpisov, standardov in politik;
- (d) vzpostavljanje partnerstev, povezav in skupnih podjetij med gospodarskimi subjekti;
- (e) preprečevanje in blažitev posledic naravnih nesreč in izgube biotske raznovrstnosti;
- (f) spodbujanje razvoja, prilagajanja, prenosa in uporabe tehnologije, raziskav in razvoja ter inovacij;
- (g) varstvo in upravljanje obalnih in morskih virov ter domačih in divjih avtohtonih bioloških in genskih virov;
- (h) razvoj alternativnih okolju prijaznih dejavnosti in sredstev za preživljanje;
- (i) proizvodnja ter olajševanje trgovine z blagom in storitvami, za katere je pomembno okoljsko označevanje;
- (j) izmenjava informacij in mrežno povezovanje na področju izdelkov ter njihove zahteve glede proizvodnega procesa, prevoza, trženja in označevanja;
- (k) razvoj infrastrukturnih zmogljivosti na področju okolju prijaznih proizvodov;
- (l) povezovanje lokalnih skupnosti na področju upravljanja biotske raznovrstnosti, gozdov, prostoživečega živalstva in rastlinstva;

- (m) razvoj ravnanja z odpadki ter varno odstranjevanje industrijskih in strupenih odpadkov;
- (n) spodbujanje vključenosti interesnih skupin v mednarodni okoljski dialog.

NASLOV VI

SANITARNI IN FITOSANITARNI UKREPI

ČLEN 93

Področje uporabe in cilji

1. Sodelovanje v okviru tega naslova vključuje podporo in krepitev zmogljivosti na področju usklajevanja, določanja območij in kompartmentalizacije, ugotavljanje skladnosti, izmenjavo informacij in preglednost trgovinskih pogojev.
2. Cilji sodelovanja v okviru tega naslova so:
 - (a) spodbujanje medregijske in znotrajregijske trgovine ob zaščiti življenja in zdravja ljudi, živali in rastlin v skladu s Sporazumom STO SFS;
 - (b) reševanje težav, ki nastanejo zaradi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov za dogovorjene prednostne sektorje in izdelke ob ustreznem upoštevanju regionalnega povezovanja;

- (c) določitev postopkov in načinov za spodbujanje sodelovanja pri zadevah v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi;
- (d) zagotovitev preglednosti glede sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, ki se uporabljajo za trgovino med pogodbenicama in znotraj njiju;
- (e) spodbujanje znotrajregijskega usklajevanja ukrepov z mednarodnimi standardi v skladu s Sporazumom STO SFS in priprava ustreznih politik ter zakonodajnih, regulativnih in institucionalnih okvirov v partnerski državi oziroma državah EAC;
- (f) spodbujanje učinkovitega sodelovanja partnerske države oziroma držav EAC v Komisiji za Codex Alimentarius, Svetovni organizaciji za zdravje živali in pri Mednarodni konvenciji o varstvu rastlin;
- (g) spodbujanje posvetovanja in izmenjave med EAC ter laboratoriji in institucijami EU;
- (h) spodbujanje krepitev zmogljivosti za določitev in izvajanje regionalnih in nacionalnih standardov v skladu z mednarodnimi zahtevami za olajšanje regionalnega povezovanja;
- (i) vzpostavitev in krepitev zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC za izvajanje in spremljanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov v skladu s tem členom ter
- (j) spodbujanje prenosa tehnologije.

3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:
- (a) podpora partnerski državi oziroma državam EAC pri izpolnjevanju sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, vključno s pripravo ustreznih regulativnih okvirov, politik, vprašanj v zvezi z delom ustreznih mednarodnih organov za določanje standardov, usposabljanjem, informativnimi dogodki, krepitevijo zmogljivosti in tehnično pomočjo;
 - (b) podpora usklajevanju sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov v partnerski državi oziroma državah EAC, vzpostavitev nacionalnih usklajevalnih odborov za sanitarne in fitosanitarne ukrepe ter spodbujanje zmogljivosti javnega in zasebnega sektorja za sanitarni nadzor; prednostna področja vključujejo razvoj in izvajanje kakovostnega programa, usposabljanje, informativne prireditve, gradnjo, nadgradnjo, posodobitev in akreditiranje laboratorijev;
 - (c) podpora zadevam v zvezi z delom ustreznih mednarodnih organov za določanje standardov; pri čemer lahko to sodelovanje vključuje usposabljanje, informativne prireditve, krepitev zmogljivosti in tehnično pomoč;
 - (d) podpora na področju ribištva, da se pripravijo usklajena regionalna pravila, zakonodaja in standardi za ribje proizvode za spodbujanje trgovine med pogodbenicama in v regiji EAC;
 - (e) podpora, katere namen je spodbujanje sodelovanja med sanitarnimi in fitosanitarnimi organi partnerske države oziroma držav EAC in ustreznimi organi EU;

- (f) podpora izvajanju Sporazuma STO SFS, zlasti s krepitvijo pristojnih organov, uradnim obveščanjem in informacijskimi točkami partnerske države oziroma držav EAC;
- (g) podpora izmenjavi informacij.

ČLEN 94

Usklajevanje

1. Pogodbenici si prizadevata za uskladitev svojih pravil in postopkov za oblikovanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, vključno s postopki pregleda, preskušanja in certificiranja, v skladu s Sporazumom STO SFS.
2. Partnerska država oziroma države EAC bodo ob podpori EU pripravile program in časovni okvir za uskladitev svojih sanitarnih in fitosanitarnih standardov.
3. Odbor visokih uradnikov bo po potrebi pripravil načine za pomoč pri tem procesu usklajevanja in za njegovo spremljanje v regiji.

ČLEN 95

Določanje območij in kompartmentalizacija

Pogodbenici za vsak primer posebej opredelita območja, ki so prosta škodljivih organizmov ali bolezni, in območja, na katerih škodljivi organizmi ali bolezni niso močno razširjeni, kot potencialna območja vira rastlin in živali, ob upoštevanju člena 6 Sporazuma STO SFS.

ČLEN 96

Posebna in različna obravnava ter tehnična pomoč

1. EU se strinja, da bo zagotovila tehnično pomoč ter posebno in različno obravnavo v skladu s členoma 9 in 10 Sporazuma STO SFS.
2. Pogodbenici sodelujeta za obravnavo posebnih potreb partnerske države oziroma držav EAC, ki izhajajo iz izvajanja določb iz tega naslova.
3. Pogodbenici soglašata o naslednjih prednostnih področjih za tehnično pomoč:
 - (a) krepitev tehničnih zmogljivosti v javnem in zasebnem sektorju partnerske države oziroma držav EAC, da se omogoči sanitarni in fitosanitarni nadzor, vključno z usposabljanjem in informacijskimi dogodki za inšpekcijske preglede, certificiranje in nadzor;

- (b) izboljšanje tehničnih zmogljivosti za izvajanje in spremljanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, vključno s spodbujanjem večje uporabe mednarodnih standardov;
- (c) razvoj zmogljivosti za analizo tveganja, usklajevanje, skladnost, testiranje, certificiranje, nadzor ostankov, sledljivost in akreditacijo, vključno s posodobitvijo ali vzpostavitvijo laboratorijev in druge opreme za pomoč partnerski državi oziroma državam EAC pri vzpostavljanju skladnosti z mednarodnimi standardi;
- (d) podpora za sodelovanje partnerske države oziroma držav EAC pri delu ustreznih mednarodnih organov za določanje standardov;
- (e) razvoj zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC za učinkovito udeležbo v postopkih uradnega obveščanja.

NASLOV VII

TEHNIČNE OVIRE V TRGOVINI

ČLEN 97

Področje uporabe in cilji

1. Sodelovanje v okviru tega naslova vključuje pripravo, sprejetje in uporabo tehničnih predpisov, standardov in postopkov ugotavljanja skladnosti, kot določa Sporazum TOT.
2. Cilji sodelovanja v okviru tega naslova so:
 - (a) postopna odprava tehničnih ovir v trgovini, da se olajša trgovina med pogodbenicama in v partnerski državi oziroma državah EAC;
 - (b) tesnejše regionalno povezovanje med partnersko državo oziroma državami EAC z uskladitvijo standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti, ki veljajo v partnerski državi oziroma državah EAC, v skladu s Sporazumom TOT;
 - (c) spodbujanje večje uporabe mednarodnih tehničnih predpisov, standardov in postopkov ugotavljanja skladnosti, vključno z ukrepi, specifičnimi za določene sektorje;

- (d) razvoj funkcionalnih povezav, skupnih podjetij ter skupnih dejavnosti na področju raziskav in razvoja med organi partnerske države oziroma držav EAC in EU za standardizacijo, ugotavljanje skladnosti in regulativo;
- (e) izboljšanje dostopa do trga za izdelke s poreklom iz partnerske države oziroma držav EAC z boljšo varnostjo, kakovostjo in konkurenčnostjo izdelkov;
- (f) spodbujanje večje uporabe mednarodnih dobrih praks za tehnične predpise, mednarodne standarde in postopke ugotavljanja skladnosti;
- (g) zagotovitev, da so priprava, sprejetje in uporaba standardov ter tehničnih predpisov pregledni in da ne ustvarjajo nepotrebnih ovir v trgovini med pogodbenicama v skladu z določbami Sporazuma TOT;
- (h) podpora razvoju ustreznega regulativnega okvira, politik in reform v partnerski državi oziroma državah EAC, da bodo izpolnjene mednarodno sprejete prakse;
- (i) pomoč partnerski državi oziroma državam EAC pri izvajanju Sporazuma TOT in izpolnjevanju zahtev TOT njihovih trgovinskih partnerjev v okviru Sporazuma TOT.

3. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:

- (a) spodbujanje večje uporabe mednarodnih standardov, tehničnih predpisov in ugotavljanja skladnosti, vključno z ukrepi, specifičnimi za določene sektorje, na ozemlju pogodbenic;

- (b) podpora krepitvi zmogljivosti partnerske države oziroma držav EAC na področju standardizacije, meroslovja, akreditacije in postopkov ugotavljanja skladnosti, vključno s pomočjo pri posodobitvi in vzpostavitvi laboratorijev in relevantnih organov ter nabavo ustrezne opreme;
- (c) podpora upravljanju in zagotavljanju kakovosti v izbranih sektorjih, ki so pomembni za partnersko državo oziroma države EAC;
- (d) podpora polnemu sodelovanju organov za standarde in drugih tehničnih regulativnih organov partnerske države oziroma držav EAC pri polni udeležbi v mednarodnih organih za določanje standardov in krepitev vloge mednarodnih standardov kot podlage za tehnične predpise;
- (e) podpora prizadevanjem organov za ugotavljanje skladnosti partnerske države oziroma držav EAC za pridobitev mednarodne akreditacije;
- (f) razvoj funkcionalnih povezav med organi pogodbenic za standardizacijo, ugotavljanje skladnosti in certificiranje;
- (g) podpora skupnemu dogovoru o dobrih regulativnih praksah, ki vključujejo:
 - (i) preglednost pri pripravi, sprejemanju in uporabi tehničnih predpisov, standardov in postopkov ugotavljanja skladnosti;

- (ii) nujnost in sorazmernost regulativnih ukrepov in z njimi povezanih postopkov ugotavljanja skladnosti, ki lahko vključujejo uporabo dobaviteljevih izjav o skladnosti;
 - (iii) uporabo mednarodnih standardov kot podlage za določitev tehničnih predpisov, razen kadar bi bili takšni mednarodni standardi neučinkovito ali neustrezno sredstvo za uresničevanje legitimnih ciljev;
 - (iv) uveljavljanje tehničnih predpisov in dejavnosti tržnega nadzora ter
 - (v) vzpostavitev mehanizmov in metod za pregled tehničnih predpisov, standardov in postopkov ugotavljanja skladnosti;
- (h) identifikacija, prednostna razvrstitev in podpora pri razvoju potrebne tehnične infrastrukture in prenosu tehnologije, in sicer kar zadeva meroslovje, standardizacijo, testiranje, certificiranje in akreditacijo, v podporo tehničnim predpisom;
- (i) spodbujanje regulativnega, tehničnega in znanstvenega sodelovanja, med drugim z izmenjavo informacij, izkušenj in podatkov, da se izboljšata kakovost in raven ustreznih tehničnih predpisov ter da se regulativni viri učinkovito uporabljajo;
- (j) razvoj usklajenih in poenotениh tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti;

- (k) spodbujanje dvostranskega sodelovanja med organizacijami pogodbenic, odgovornimi za meroslovje, standardizacijo, testiranje, certificiranje in akreditacijo;
- (l) spodbujanje sodelovanja med pogodbenicama in v EAC na področju dela ustreznih mednarodnih institucij in organizacij ter forumov, ki obravnavajo vprašanja o tehničnih ovirah v trgovini.

NASLOV VIII

OLAJŠEVANJE CARINE IN TRGOVINE

ČLEN 98

Področje uporabe in cilji

1. Pogodbenici priznavata pomen sodelovanja pri olajševanju carine in trgovine v razvijajočem se globalnem trgovinskem okolju.
2. Pogodbenici soglašata, da bosta okrepili sodelovanje, da bi zagotovili, da bodo zadevna zakonodaja in postopki ter upravne zmogljivosti zadevnih uprav izpolnjevali cilj spodbujanja olajševanja trgovine.
3. Pogodbenici priznavata potrebo po ustreznih upravnih zmogljivostih za izpolnjevanje teh ciljev. Strinjata se, da bodo partnerska država oziroma države EAC potrebovale prehodno obdobje in krepitev zmogljivosti, da bi lahko nemoteno izvajale določbe tega naslova.

4. Cilji sodelovanja v okviru tega naslova so:

- (a) olajšanje trgovine med pogodbenicama;
- (b) spodbujanje usklajevanja carinske zakonodaje in postopkov na regionalni ravni;
- (c) zagotavljanje podpore partnerski državi oziroma državam EAC pri izboljšanju olajševanja trgovine;
- (d) zagotavljanje podpore carinski upravi partnerske države oziroma držav EAC pri izvajanju tega sporazuma in drugih mednarodnih dobrih praks na carinskem področju;
- (e) krepitev sodelovanja med carinskimi organi pogodbenic in drugimi mejnimi organi.

5. Ob upoštevanju člena 75 se pogodbenici dogovorita za sodelovanje na naslednjih področjih:

- (a) izmenjava informacij v zvezi s carinsko zakonodajo in postopki;
- (b) razvoj skupnih pobud na skupno dogovorjenih področjih;
- (c) podpora:
 - (i) posodobitvi carinskih sistemov in postopkov ter skrajšanju postopkov carinjenja;

- (ii) poenostavitev in uskladitev carinskih postopkov in formalnosti v zvezi s trgovino, vključno s tistimi, ki so povezane z uvozom, izvozom in tranzitom;
 - (iii) izboljšanju regionalnih tranzitnih sistemov;
 - (iv) izboljšanju preglednosti v skladu s členom 134;
 - (v) krepitvi zmogljivosti, vključno s finančno in tehnično pomočjo za partnersko državo oziroma države EAC na tem področju, ter
 - (vi) drugim vidikom carinskega področja, o katerih se dogovorita pogodbenici tega sporazuma;
- (d) kolikor je to mogoče, vzpostavitev skupnih stališč v mednarodnih organizacijah na področju carine in olajševanja trgovine, kot so STO, WCO, ZN in UNCTAD;
- (e) spodbujanje usklajevanja med vsemi povezanimi organi znotraj in zunaj meja.
6. Pogodbenici sodelujeta v carinskih zadevah in glede pravil o poreklu prek:
- (a) uvedbe postopkov in praks, ki odražajo mednarodne instrumente in standarde, ki veljajo na področju carine in olajševanja trgovine, vključno s pravili STO ter instrumenti in standardi WCO;
 - (b) izvajanja dejavnosti, katerih namen je okrepiti usklajevanje carinskih standardov in ukrepov za olajševanje trgovine;

- (c) uporabe sodobnih carinskih tehnik, vključno z ocenjevanjem tveganja, zavezujočimi odločitvami, poenostavljenimi postopki, nadzorom po sprostitvi in metodami revizije;
- (d) avtomatizacije carinskih in drugih trgovinskih postopkov, vključno z elektronsko izmenjavo carinskih in trgovinskih podatkov;
- (e) usposabljanja carinskih in drugih uradnikov v javnem in zasebnem sektorju na področju carine in olajševanja trgovine ter
- (f) drugih področij, ki jih lahko določita pogodbenici.

NASLOV IX

PRILAGODITVENI UKREPI SGP

ČLEN 99

Področje uporabe in cilji

1. Pogodbenici priznavata, da bo odprava in/ali bistveno zmanjšanje carin, kakor so določene v tem sporazumu, izziv za partnersko državo oziroma države EAC. Pogodbenici soglašata, da se ta posebni izziv obravnava z oblikovanjem kompenzacijskega okvira v skladu z določbami Priloge VI, ki prevladajo.

2. Pogodbenici prav tako priznavata, da lahko izvajanje tega sporazuma povzroči izzive za gospodarstvo partnerske države oziroma držav EAC, med drugim na socialnem, ekonomskem in okoljskem področju. Pogodbenici soglašata, da se ti izzivi obravnavajo v okviru ukrepov gospodarskega in razvojnega sodelovanja.
3. Sodelovanje v okviru tega naslova je namenjeno reševanju dejanskih in potencialnih izzivov prilagoditev, ki izhajajo iz izvajanja tega sporazuma.

ČLEN 100

Področja sodelovanja

1. V zvezi z izgubo prihodkov, povezano z znižanjem tarif, je EU ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevladajo:
- (a) vključena v poglobljen dialog o ukrepih fiskalnega prilagajanja in reformah;
 - (b) določi načine sodelovanja za podporo fiskalni reformi;
 - (c) zagotovi finančna sredstva za prehodno kritje dogovorjenih izgub vladnih prihodkov, ki nastanejo zaradi odprave in/ali občutnega zmanjšanja carinskih tarif.
2. Da lahko gospodarstvo partnerske države oziroma držav EAC v polni meri izkoristi ugodnosti tega sporazuma, EU soglaša, da si bo v sodelovanju s partnersko državo oziroma državami EAC prizadevala za ustrezno sodelovanje za:
- (a) izboljšanje konkurenčnosti proizvodnih sektorjev v partnerski državi oziroma državah EAC;

- (b) izboljšanje proizvodnih in profesionalnih zmogljivosti delovne sile partnerske države oziroma držav EAC, vključno z usposabljanjem delavcev ob zaprtju podjetij in/ali pridobivanjem novih znanj za nove dejavnosti itd.;
- (c) podporo ukrepom za doseganje trajnostnega okolja;
- (d) krepitev zmogljivosti za izboljšanje makroekonomske discipline;
- (e) ublažitev morebitnih učinkov na prehransko in hranilno varnost, razvoj podeželja, zaščito sredstev za preživljanje in prihodkov iz izvoza v partnerski državi oziroma državah EAC;
- (f) proučitev drugih možnih področij sodelovanja, povezanih z izzivi pri izvajanju tega sporazuma.

NASLOV X

MOBILIZACIJA SREDSTEV

ČLEN 101

Načela in cilji

1. Ob priznavanju zavezanosti EU podpora izvajanju tega sporazuma in prizadevanj partnerske države oziroma držav EAC za financiranje svojih razvojnih potreb pogodbenici soglašata, da si bosta skupaj in vsaka posebej prizadevali za mobilizacijo finančnih sredstev v podporo izvajanju tega sporazuma, regionalnega povezovanja in razvojne strategije partnerske države oziroma držav EAC.
2. Cilj skupne mobilizacije sredstev je dopolnjevanje, podpiranje in spodbujanje, v duhu medsebojne odvisnosti, prizadevanj partnerske države oziroma držav EAC pri iskanju alternativnih virov financiranja za podporo regionalnemu povezovanju in razvojnim strategijam, zlasti razvojni matriki SGP iz Priloge III(a), ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevladajo.

ČLEN 102

Obveznosti

1. Ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevladajo, partnerska država oziroma države EAC:
 - (a) pravočasno in na predvidljiv način dodelijo sredstva iz svojih mehanizmov financiranja za podporo regionalnemu povezovanju, razvojnim strategijam v zvezi s SGP in projektom iz razvojne matrike SGP;
 - (b) pripravijo razvojne strategije ob upoštevanju pravice partnerske države oziroma držav EAC, da določijo usmeritev in zaporedje svojih razvojnih strategij in prednostnih nalog;
 - (c) ustanovijo sklad SGP za usmerjanje sredstev v zvezi s SGP;
 - (d) vključijo prednostne naloge razvojne matrike SGP v regionalne in nacionalne strategije.
2. Partnerska država oziroma države EAC ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevlada, pripravijo pravila in predpise za upravljanje sklada SGP za zagotovitev preglednosti, odgovornosti in stroškovne učinkovitosti pri porabi teh sredstev. Brez poseganja v prispevke drugih partneric v sklad SGP usmerjanje sredstev EU začasno poteka na podlagi uspešne ocene operativnih postopkov sklada SGP s strani EU.

3. EU ob upoštevanju določb Priloge VI, ki prevlada, pravočasno in na predvidljiv način dodeli sredstva ob upoštevanju zlasti omejitev partnerske države oziroma držav EAC na strani ponudbe v povezavi z izvajanjem tega sporazuma, vključno z vrzeli v financiranju, opredeljenimi v razvojni matriki SGP, in sicer prek:

- (a) proračuna EU;
- (b) drugih instrumentov, ki se bodo uporabljali za izvajanje uradne razvojne pomoči EU.

4. Pogodbenici se skupaj zavezujeta, da si bosta prizadevali za mobilizacijo naslednjih sredstev:

- (a) sredstev drugih (večstranskih in dvostranskih) donatorjev ;
- (b) nepovratnih sredstev, ugodnih posojil, javno-zasebnih partnerstev ter specializiranih sredstev;
- (c) kakršnih koli drugih virov uradne razvojne pomoči, ki jih dajo na voljo razvojne partnerice.

DEL VI

INSTITUCIONALNE DOLOČBE

ČLEN 103

Področje uporabe in cilj

1. Določbe tega dela se uporabljajo za Svet SGP, Odbor visokih uradnikov, Posvetovalni odbor SGP, ustanovljen na podlagi člena 108 (v nadaljnjem besedilu „Posvetovalni odbor SGP“) ter vse druge institucije in odbore, ki se ustanovijo na podlagi tega sporazuma.
2. Cilj tega dela je vzpostavitev institucij, ki bodo omogočile lažje doseganje ciljev tega sporazuma.

ČLEN 104

Svet SGP

1. Na dan začetka veljavnosti tega sporazuma se ustanovi Svet SGP.
2. Svet SGP sestavljajo predstavniki pogodbenic na ministrski ravni.

3. Svet SGP sprejme svoj poslovnik v šestih (6) mesecih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.
4. Svetu GSP predsedujeta predstavnika obeh pogodbenic v skladu z določbami njegovega poslovnika.
5. Svet SGP se sestaja v rednih časovnih presledkih, ki niso daljši od dveh (2) let, in izredno, kadar to zahtevajo okoliščine, če se pogodbenici tako dogovorita.
6. Svet SGP je odgovoren za:
- (a) uporabo in izvajanje tega sporazuma ter spremljanje izpolnjevanja njegovih ciljev;
 - (b) proučevanje vseh pomembnih vprašanj, ki se pojavijo v okviru tega sporazuma, ter kakršnih koli drugih vprašanj, ki so v skupnem interesu in vplivajo na trgovino med pogodbenicama, brez poseganja v pravice iz dela VII, ter
 - (c) proučevanje predlogov in priporočil pogodbenic za pregled in spremembo tega sporazuma.

ČLEN 105

Pristojnosti Sveta SGP

1. Svet SGP je pristojen za sprejemanje odločitev in lahko sprejema priporočila Odbora visokih uradnikov v pisni obliki z medsebojnim dogovorom.
2. Sprejete odločitve so zavezujoče za pogodbenici, ki sprejmeta vse potrebne ukrepe za njihovo izvrševanje v skladu s svojimi notranjimi pravili.
3. Svet SGP v šestih (6) mesecih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma pripravi in sprejme poslovnik, potreben za ustanovitev arbitražnega sveta, kot je določeno v členih 112 in 113.
4. Pri zadevah, v katerih partnerske države EAC delujejo posamično, je za sprejemanje takih odločitev Sveta SGP potrebno soglasje zadevnih partnerskih držav EAC.

ČLEN 106

Odbor visokih uradnikov

1. Na dan začetka veljavnosti tega sporazuma se ustanovi Odbor visokih uradnikov.

2. Sestavljajo ga stalni sekretarji ali glavni sekretarji iz partnerske države oziroma držav EAC ter predstavniki EU na ravni visokih uradnikov.
3. Ob upoštevanju morebitnih navodil Sveta SGP se Odbor visokih uradnikov sestane vsaj enkrat letno, če tako zahtevajo okoliščine, pa se lahko po dogovoru pogodbenic kadar koli sestane na izrednih zasedanjih. Odbor visokih uradnikov se sestane tudi pred zasedanji Sveta SGP.
4. Odboru predsedujeta predstavnika obeh pogodbenic.
5. Naloge Odbora visokih uradnikov so:
 - (a) pomoč Svetu SGP pri opravljanju njegovih nalog;
 - (b) prejemanje in proučevanje poročil posebnih odborov, delovnih srečanj, projektnih skupin ali organov, ki jih ustanovi odbor na podlagi člena 107(1), in usklajevanje njihovih dejavnosti ter priprava priporočil za Svet GSP;
 - (c) priprava poročil in priporočil za Svet GSP o izvajanju tega sporazuma bodisi na lastno pobudo bodisi na zahtevo Sveta SGP ali na zahtevo katere od pogodbenic;
 - (d) na področju trgovine:
 - (i) nadzoruje in je pristojen za izvajanje in pravilno uporabo določb tega sporazuma ter obravnava in priporoča področja sodelovanja v zvezi s tem;

- (ii) izvaja ukrepe za izogibanje sporom in reševanje sporov, ki se lahko pojavijo v zvezi z razlago ali uporabo Sporazuma, v skladu z določbami naslova I dela VII;
 - (iii) pomaga Svetu SGP pri opravljanju njegovih nalog, vključno s predložitvijo priporočil za odločitve, ki jih sprejme Svet SGP;
 - (iv) spremlja razvoj regionalnega povezovanja ter gospodarskih in trgovinskih odnosov med pogodbenicama;
 - (v) spremlja in ocenjuje učinek izvajanja tega sporazuma na trajnostni razvoj pogodbenic;
 - (vi) obravnava in izvaja ukrepe, ki bi lahko spodbujali trgovino, naložbe in poslovne priložnosti med pogodbenicama, ter
 - (vii) obravnava kakršna koli vprašanja, ki se nanašajo na ta sporazum, in kakršne koli probleme, ki bi utegnili vplivati na doseganje njegovih ciljev;
- (e) na področju razvoja:
- (i) pomaga Svetu SGP pri opravljanju njegovih nalog glede zadev, povezanih z razvojnim sodelovanjem, ki sodijo v okvir tega sporazuma;
 - (ii) spremlja izvajanje določb o sodelovanju iz tega sporazuma in tako usklajuje delovanje s tretjimi donatorji;

- (iii) daje priporočila o sodelovanju med pogodbenicama, povezanem s trgovino;
- (iv) redno pregleduje področja sodelovanja, določena v tem sporazumu, in po potrebi daje priporočila o vključitvi novih prednostnih nalog ter
- (v) proučuje in obravnava vprašanja v zvezi s sodelovanjem, ki se nanašajo na regionalno povezovanje in izvajanje tega sporazuma.

ČLEN 107

Pristojnosti Odbora visokih uradnikov

1. Odbor visokih uradnikov pri opravljanju svojih nalog:
 - (a) po potrebi ustanavlja posebne odbore, delovna srečanja, projektne skupine ali organe, ki se ukvarjajo z zadevami, ki spadajo v njegovo pristojnost, jim daje smernice in jih nadzoruje, ter določi njihovo sestavo, naloge in poslovnik, razen če je v tem sporazumu določeno drugače;
 - (b) sprejema odločitve ali daje priporočila v primerih, predvidenih v tem sporazumu, ali takrat, kadar tako izvedbeno pooblastilo nanj prenese Svet SGP. V primerih prenosa izvedbenega pooblastila na Odbor ta sprejema odločitve oziroma daje priporočila v skladu s pogoji iz člena 105 ter

- (c) obravnava vsa vprašanja v okviru tega sporazuma in ustrezno ukrepa pri opravljanju svojih nalog.
2. Odbor za opravljanje nalog, predvidenih v odstavku 1(a), skliče posebne delovne sestanke.
3. Odbor sprejme svoj poslovnik v treh (3) mesecih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 108

Posvetovalni odbor SGP

1. Ustanovi se Posvetovalni odbor SGP, katerega naloga je pomagati Odboru visokih uradnikov pri spodbujanju dialoga in sodelovanja med predstavniki zasebnega sektorja, organizacijami civilne družbe, vključno z akademsko skupnostjo, ter socialnimi in gospodarskimi partnerji. Tak dialog in sodelovanje zajemata vse zadeve, zajete v tem sporazumu, ki se pojavljajo v okviru izvajanja tega sporazuma.
2. O sodelovanju v Posvetovalnem odboru SGP odloča Svet SGP na podlagi priporočila Odbora visokih uradnikov, da se zagotovi široka zastopanost vseh zainteresiranih strani.

3. Posvetovalni odbor SGP izvaja svoje dejavnosti na podlagi posvetovanj z Odborom visokih uradnikov ali na lastno pobudo in Odboru visokih uradnikov daje priporočila. Zasedanj Posvetovalnega odbora SGP se udeležujejo tudi predstavniki pogodbenic.
4. Posvetovalni odbor SGP sprejme svoj poslovnik v treh (3) mesecih od datuma svoje ustanovitve v dogovoru z Odborom višjih uradnikov.

DEL VII

IZOGIBANJE SPOROM IN NJIHOVO REŠEVANJE

ČLEN 109

Področje uporabe in cilj

1. Ta del se uporablja za vse spore v zvezi z razlago in uporabo določb tega sporazuma, razen če je določeno drugače.
2. Cilj tega dela je izogibanje vsakršnim sporom med pogodbenicama glede razlage in uporabe tega sporazuma v dobri veri ali njihovo reševanje, ter, kadar je mogoče, sporazumna rešitev.

NASLOV I

IZOGIBANJE SPOROM

ČLEN 110

Posvetovanja

1. Pogodbenici začneta posvetovanja in si prizadevata rešiti vse spore v zvezi z razlago in uporabo tega sporazuma v dobri veri z namenom, da dosežeta sporazumno rešitev.
2. Pogodbenica zahteva pogajanja s predložitvijo pisnega zahtevka drugi pogodbenici, v katerem opredeli sporni ukrep in določbe Sporazuma, s katerimi ukrep po njenem mnenju ni skladen; kopijo zahtevka predloži Odboru visokih uradnikov.
3. Če se pogodbenici ne dogovorita drugače, potekajo pogajanja na ozemlju pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, skličejo pa se v 20 dneh od datuma prejema zahtevka. Posvetovanja se štejejo za zaključena 60 dni od datuma prejema zahtevka pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, razen če se pogodbenici dogovorita za nadaljevanje posvetovanj. Vse informacije, razkrite med posvetovanji, ostanejo zaupne.
4. Posvetovanja o nujnih zadevah, vključno s tistimi, ki se nanašajo na pokvarljivo ali sezonsko blago, se skličejo čim prej, v vsakem primeru pa najpozneje v 15 dneh od datuma prejema zahtevka, za zaključena pa štejejo po 30 dneh od datuma prejema zahtevka, razen če se pogodbenici dogovorita za nadaljevanje posvetovanj.

5. Če se pogodbenica, ki ji je predložen zahtevek za posvetovanje, nanj ne odzove v desetih (10) dneh od datuma prejema ali če se posvetovanja ne opravijo v rokih iz odstavkov 3 in 4 tega člena ali če po končanih posvetovanjih ni bil dosežen dogovor o sporazumni rešitvi, lahko katera koli od pogodbenic zaprosi, da se spor reši z arbitražo v skladu s členom 112.
6. Pogodbenici se lahko dogovorita za spremembo rokov iz odstavkov 3 do 5 zaradi težav katere koli od pogodbenic ali zapletenosti primera.

ČLEN 111

Mediacija

1. Če s posvetovanji ni dosežena sporazumna rešitev, se lahko pogodbenici na podlagi dogovora obrneta na mediatorja. Razen če se pogodbenici dogovorita drugače, so pristojnosti in naloge pri mediaciji zadeva, navedena v zahtevku za pogajanja.
2. Vsaka od pogodbenic se lahko posluži arbitraže v skladu s členom 112 brez uporabe mediacije.

3. Če se pogodbenici v 15 dneh od datuma predložitve zahtevka za mediacijo ne dogovorita o mediatorju, predsednik Odbora visokih uradnikov ali njegov pooblaščenec z žrebom izbere posrednika iz skupine posameznikov, ki so na seznamu iz člena 125 in niso državljani nobene od pogodbenic. Izbor se opravi v 25 dneh od datuma predložitve dogovora o zahtevku za mediacijo v navzočnosti predstavnika vsake od pogodbenic. Mediator skliče sejo s pogodbenicama najpozneje 30 dni po tem, ko je bil izbran. Mediator prejme vloge vsake od pogodbenic najpozneje 15 dni pred sejo, svoje mnenje pa uradno sporoči najpozneje 45 dni po tem, ko je bil izbran.
4. Mnenje mediatorja lahko vključuje priporočilo o tem, kako rešiti spor v skladu z določbami tega sporazuma. Mnenje mediatorja ni zavezujoče.
5. Pogodbenici se lahko dogovorita za spremembo rokov iz odstavka 3. Mediator se lahko prav tako odloči za spremembo teh rokov na zahtevo katere koli od pogodbenic ali na lastno pobudo zaradi težav, ki jih ima zadevna pogodbenica, ali zapletenosti primera.
6. Postopki, povezani z mediacijo, zlasti vse razkrite informacije in stališča, ki jih zavzameta pogodbenici med temi postopki, so zaupni.

NASLOV II

REŠEVANJE SPOROV

ČLEN 112

Začetek arbitražnega postopka

1. Kadar pogodbenicama ne uspe rešiti spora s pomočjo posvetovanj iz člena 110, lahko pogodbenica pritožnica predloži obvestilo o začetku postopka za ustanovitev arbitražnega sveta v skladu s členom 113.
2. Obvestilo o ustanovitvi arbitražnega sveta se predloži v pisni obliki pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba, in Odboru visokih uradnikov. Pogodbenica pritožnica v svojem obvestilu navede konkretne sporne ukrepe in jasno razloži, kako ti ukrepi kršijo določbe tega sporazuma.

ČLEN 113

Ustanovitev arbitražnega sveta

1. Arbitražni svet sestavljajo trije arbitri.

2. V 10 dneh od dneva predložitve obvestila o ustanovitvi arbitražnega sveta Odboru visokih uradnikov se pogodbenici posvetujeta in dogovorita o sestavi arbitražnega sveta.
3. Če se pogodbenici v roku iz odstavka 2 tega člena ne moreta dogovoriti o sestavi arbitražnega sveta, vsaka od njiju v roku petih dni izbere arbitra s seznama arbitrov, pripravljenega v skladu s členom 125. Če pogodbenica ne imenuje svojega arbitra, ga na zahtevo druge pogodbenice izbere predsednik Odbora visokih uradnikov ali njegov pooblaščenec, in sicer z žrebom izmed arbitrov s podseznama pogodbenice, pripravljenega v skladu s členom 125.
4. Če pogodbenici v roku iz odstavka 2 tega člena ne dosežeta dogovora v zvezi s predsednikom arbitražnega sveta, arbitra v petih (5) dneh od svojega imenovanja za predsednika sveta imenujeta tretjega arbitra, in sicer s seznama, pripravljenega v skladu s členom 125, ter o tem uradno obvestita Odbor visokih uradnikov. Če predsednik sveta ni imenovan, lahko katera koli od pogodbenic predsednika Odbora visokih uradnikov zaprosi, da v petih (5) dneh izbere predsednika arbitražnega sveta, in sicer z žrebom s seznama predsednikov, pripravljenega v skladu s členom 125.
5. Datum ustanovitve arbitražnega sveta je dan, ko so izbrani vsi trije arbitri, ki so sprejeli svoje imenovanje v skladu s poslovnikom, sprejetim na podlagi člena 120.

ČLEN 114

Vmesno poročilo sveta

1. Arbitražni svet pogodbenici uradno obvesti o vmesnem poročilu, ki vključuje tako opisni del kot njegove ugotovitve in sklepe, praviloma najpozneje 90 dni od datuma svoje ustanovitve. Kadar meni, da tega roka ni mogoče upoštevati, mora predsednik arbitražnega sveta o tem pisno uradno obvestiti pogodbenici ter Odbor visokih uradnikov, pri tem pa navesti razloge za odlog in datum, ko namerava svet predložiti svoje vmesno poročilo. V nobenem primeru se vmesno poročilo ne predloži pozneje kot 120 dni od datuma ustanovitve arbitražnega sveta. Katera koli od pogodbenic lahko arbitražnemu svetu predloži pisne pripombe glede določenih vidikov njegovega vmesnega poročila v 15 dneh od uradnega obvestila o poročilu.
2. V nujnih primerih, vključno s tistimi, ki so povezani s pokvarljivim ali sezonskim blagom, si arbitražni svet prizadeva predložiti vmesno poročilo v 30 dneh oziroma v vsakem primeru najpozneje 45 dneh od svoje ustanovitve. Vsaka od pogodbenic lahko arbitražnemu svetu predloži pisni zahtevek za presojo določenih vidikov vmesnega poročila v sedmih (7) dneh od njegove predložitve.
3. Po proučitvi pisnih pripomb pogodbenic o vmesnem poročilu lahko arbitražni svet svoje poročilo spremeni in opravi kakršen koli nadaljnji pregled, ki se mu zdi potreben. Končna odločitev arbitražnega sveta zajema razpravo o argumentih iz stopnje vmesnega pregleda in daje jasen odgovor na vprašanja in stališča obeh pogodbenic.

ČLEN 115

Odločitev arbitražnega sveta

1. Arbitražni svet o svoji odločitvi uradno obvesti pogodbenici in Odbor visokih uradnikov v 120 dneh od datuma svoje ustanovitve.

Kadar tega roka ni mogoče upoštevati, predsednik arbitražnega sveta ne glede na prvi pododstavek o tem pisno uradno obvesti pogodbenici in Odbor visokih uradnikov, pri tem pa navede razloge za odlog in datum, ko namerava predložiti svojo odločitev. Uradno obvestilo o odločitvi se nikakor ne predloži pozneje kot 150 dni od datuma ustanovitve arbitražnega sveta.

2. V nujnih primerih, vključno s tistimi, ki so povezani s pokvarljivim in sezonskim blagom, arbitražni svet:

- (a) o svoji odločitvi uradno obvesti v 60 dneh od datuma svoje ustanovitve;
- (b) lahko takoj, ko je to mogoče, v vsakem primeru pa v sedmih (7) dneh od svoje ustanovitve, sprejme predhodno odločitev, ali se mu zdi zadeva nujna.

3. Odločitev arbitražnega sveta vključuje priporočila v zvezi s tem, kako bi lahko pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, odpravila neskladnost.

4. Ne glede na odstavke 6 do 10 o razumnem obdobju pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, sprejme vse potrebne ukrepe, da se hitro in v dobri veri doseže skladnost z odločitvijo arbitražnega sveta.
5. Če takojšnja skladnost ni mogoča, si pogodbenici prizadevata doseči dogovor, v kolikšnem času mora biti odločitev izpolnjena. V takem primeru pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, najpozneje v 21 dneh od tega, ko arbitražni svet pogodbenici uradno obvesti o svoji odločitvi, pogodbenico pritožnico in Odbor visokih uradnikov uradno obvesti o obdobju, ki ga bo potrebovala za izpolnitev odločitve.
6. Če pride med pogodbenicama do razhajanja glede razumnega obdobja za izpolnitev odločitve arbitražnega sveta, pogodbenica pritožnica v 14 dneh od uradnega obvestila iz odstavka 1 od arbitražnega sveta pisno zahteva, da določi dolžino tega obdobja. O zahtevku se hkrati uradno obvestita pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba in Odbor visokih uradnikov. Arbitražni svet o svoji odločitvi v 21 dneh od datuma predložitve zahtevka uradno obvesti pogodbenici in Odbor visokih uradnikov.
7. Če se prvotni arbitražni svet ali nekateri njegovi člani ne morejo ponovno sestati, se uporabijo postopki iz člena 113. Rok za uradno obvestitev o odločitvi je 35 dni od datuma predložitve zahtevka iz odstavka 6 tega člena.

8. Pri določitvi razumnega obdobja arbitražni svet upošteva, koliko časa naj bi pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, potrebovala za sprejetje zakonodaje ali upravnih ukrepov, primerljivih s tistimi, za katere ta pogodbenica meni, da so potrebni za izpolnitev odločitve, upošteva pa tudi težave, s katerimi se lahko soočajo partnerska država oziroma države EAC zaradi pomanjkanja ustreznih zmogljivosti.

9. Razumno obdobje se lahko po dogovoru med pogodbenicama podaljša.

ČLEN 116

Proučitev ukrepov, sprejetih za izpolnitev odločitve arbitražnega sveta

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pred koncem razumnega obdobja pogodbenico pritožnico in Odbor visokih uradnikov uradno obvesti o vseh ukrepih, ki jih je sprejela za izpolnitev odločitve arbitražnega sveta.

2. Če ob izteku razumnega obdobja pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, ni izpolnila zahtev iz odstavka 1 tega člena, lahko pogodbenica pritožnica po uradnem obvestilu pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba in Odboru visokih uradnikov sprejme ustrezne ukrepe v skladu s členom 118(2).

3. Če pride do nesoglasja med pogodbenicama glede tega, ali je pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, dosegla skladnost z določbami tega sporazuma, lahko katera koli od pogodbenic od arbitražnega sveta pisno zahteva, da odloči o zadevi. V takem zahtevku mora biti opredeljen konkretni sporni ukrep in razloženo, v čem je tak ukrep neskladen ali skladen z določbami tega sporazuma in odločitvijo arbitražnega sveta.

4. Arbitražni svet si prizadeva, da o svoji odločitvi uradno obvesti v 45 dneh od datuma predložitve zahtevka iz odstavka 3. V nujnih primerih, vključno s tistimi, ki so povezani s pokvarljivim in sezonskim blagom, arbitražni svet o svoji odločitvi uradno obvesti v 30 dneh od datuma predložitve zahtevka.

5. Če se prvotni arbitražni svet ali nekateri njegovi člani v 15 dneh ne morejo ponovno sestati, se uporabijo postopki iz člena 113. V takih primerih je rok za uradno obvestilo o odločitvi 80 dni od datuma predložitve zahtevka iz odstavka 3 tega člena.

ČLEN 117

Začasna pravna sredstva v primeru neizpolnitve odločitve

1. Če pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pred iztekom razumnega obdobja ne pošlje uradnega obvestila o ukrepih, sprejetih za izpolnitev odločitve arbitražnega sveta, ali če arbitražni svet odloči, da ukrep, o katerem je bilo poslano uradno obvestilo v skladu s členom 116(1), ni skladen z obveznostmi pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, na podlagi tega sporazuma, je pogodbenica pritožnica po uradni obvestitvi pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, upravičena, da sprejme ustrezne ukrepe.

2. Pri sprejemanju takih ukrepov si pogodbenica pritožnica prizadeva izbrati ukrepe, ki najmanj vplivajo na doseganje ciljev tega sporazuma, ter upošteva njihov vpliv na gospodarstvo pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba. Poleg tega EU, če dobi pravico, da sprejme take ukrepe, izbere ukrepe, ki so namenjeni posebej temu, da partnerske države EAC, za ukrepe katerih je bilo ugotovljeno, da kršijo ta sporazum, izpolnijo odločitev.

3. Kadar koli po izteku razumnega obdobja lahko pogodbenica pritožnica od pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, zahteva, da predloži ponudbo za začasno nadomestilo in pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, predloži tako ponudbo.

4. Kompenzacijski ali povračilni ukrepi so začasni in se uporabljajo samo, dokler se ukrepi, s katerimi se kršijo določbe tega sporazuma, ne odpravijo oziroma spremenijo tako, da so v skladu s temi določbami, ali dokler se pogodbenici ne dogovorita za rešitev spora.

ČLEN 118

Proučitev ukrepov, sprejetih za izpolnitev odločitve, po sprejetju ustreznih ukrepov

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, drugo pogodbenico in Odbor visokih uradnikov uradno obvesti o ukrepih, ki jih je sprejela za izpolnitev odločitve arbitražnega sveta, in o svoji zahtevi, da pogodbenica pritožnica opusti izvajanje ustreznih ukrepov.

2. Če pogodbenici v 30 dneh od datuma predložitve uradnega obvestila ne dosežeta dogovora o skladnosti priglašenega ukrepa z določbami tega sporazuma, lahko pogodbenica pritožnica od arbitražnega sveta pisno zahteva, da odloči o zadevi. O zahtevku uradno obvesti pogodbenico, proti kateri je vložena pritožba in Odbor visokih uradnikov. Arbitražni svet o svoji odločitvi uradno obvesti pogodbenici in Odbor visokih uradnikov v 45 dneh od datuma predložitve zahtevka.

3. Če arbitražni svet odloči, da kateri koli ukrep, sprejet za izpolnitev odločitve, ni skladen z določbami tega sporazuma, se odloči, ali lahko pogodbenica pritožnica nadaljuje z izvajanjem ustreznih ukrepov. Če arbitražni svet odloči, da je kateri koli ukrep, sprejet za izpolnitev odločitve, skladen z določbami tega sporazuma, se ustrezni ukrepi opustijo takoj po datumu odločitve.
4. Če se prvotni arbitražni svet ali nekateri njegovi člani ne morejo ponovno sestati, se uporabijo postopki iz člena 113. Rok, da se pošlje uradno obvestilo o odločitvi, je 60 dni od datuma predložitve zahtevka iz odstavka 2 tega člena.

NASLOV III

SKUPNE DOLOČBE

ČLEN 119

Sporazumna rešitev

Pogodbenici lahko v okviru tega dela kadar koli dosežeta sporazumno rešitev spora in o tem uradno obvestita Odbor visokih uradnikov. Če rešitev zahteva odobritev v skladu z relevantnimi nacionalnimi postopki katere koli od pogodbenic, se v uradnem obvestilu navede takšna zahteva, postopek pa se prekine. Če se taka odobritev ne zahteva ali po uradni obvestitvi o končanju kakršnih koli takih nacionalnih postopkov, se postopek konča.

ČLEN 120

Poslovnik

Postopke reševanja sporov ureja poslovnik, ki ga sprejme Svet SGP v šestih (6) mesecih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 121

Informacije in tehnični nasveti

Arbitražni svet lahko na zahtevo katere koli pogodbenice ali na lastno pobudo pridobi informacije za svoj postopek, in sicer iz katerega koli vira, ki se mu zdi ustrezen, vključno s pogodbenicama, vpletenima v spor. Arbitražni svet ima prav tako pravico pridobiti mnenje ustreznih strokovnjakov, kadar meni, da je to primerno. Zainteresirane fizične ali pravne osebe pogodbenic in druge tretje osebe so pooblašene, da arbitražnemu svetu predložijo dopise *amicus curiae* v skladu s pravilnikom, sprejetim na podlagi člena 120. Kakršne koli informacije, pridobljene na tak način, je treba sporočiti obema pogodbenicama, ki lahko predložita pripombe.

ČLEN 122

Jeziki prispevkov

1. Pisni in ustni prispevki pogodbenic se predložijo v katerem koli od uradnih jezikov pogodbenic.
2. Pogodbenici si za specifične postopke na podlagi tega dela prizadevata za dogovor o skupnem delovnem jeziku. Če se pogodbenici ne moreta dogovoriti o skupnem delovnem jeziku, vsaka od njiju poskrbi in krije stroške za prevod svojih pisnih prispevkov in tolmačenje na obravnavah v jezik po izboru pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, razen če je tak jezik uradni jezik te pogodbenice¹.

ČLEN 123

Pravila za razlago

1. Arbitražni sveti razlagajo določbe tega sporazuma v skladu z običajnimi pravili razlage mednarodnega javnega prava, vključno s tistimi, ki so določena v Dunajski konvenciji o pogodbenem pravu, podpisana 23. maja 1969 na Dunaju.
2. Razlage in odločitve arbitražnega sveta ne morejo povečati ali zmanjšati pravic in obveznosti, določenih v tem sporazumu.

¹ Za namene tega člena so uradni jeziki tisti, ki so navedeni v členu 146.

ČLEN 124

Postopek za sprejemanje odločitev arbitražnega sveta

1. Arbitražni svet si prizadeva za sprejemanje odločitev s soglasjem. Kadar odločitve ni mogoče doseči s soglasjem, se o sporni zadevi odloča z večino glasov.
2. Vse odločitve arbitražnega sveta zajemajo ugotovitve o dejstvih, uporabo ustreznih določb tega sporazuma ter utemeljitev ugotovitev, priporočil ali sklepov, ki jih sprejme. Odbor visokih uradnikov objavi odločitve arbitražnega sveta.
3. Odločitve arbitražnega sveta so dokončne in zavezujoče za pogodbenici.

ČLEN 125

Seznam arbitrov

1. Odbor visokih uradnikov najpozneje šest (6) mesecev od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma pripravi seznam najmanj 15 oseb, ki so pripravljene opravljati vlogo arbitrov in so zanjo primerne. Seznam je sestavljen iz treh podseznamov: po enega podseznama arbitrov za vsako pogodbenico in podseznama posameznikov, ki niso državljani nobene od pogodbenic in ki bodo na voljo za opravljanje funkcije predsednika arbitražnega sveta. Na vsakem od podseznamov je vsaj pet posameznikov. Odbor visokih uradnikov zagotovi, da se seznam vedno vodi na tej ravni v skladu s poslovníkom, sprejetim na podlagi člena 120.

2. Če kateri od podseznamov v času obvestila iz člena 113(2) ni pripravljen ali ne vsebuje dovolj imen, se arbitri žrebajo izmed posameznikov, ki jih za zadevni seznam formalno predlagata ena ali obe pogodbenici. Če imena predlaga samo ena pogodbenica, se trije arbitri izberejo z žrebom izmed teh imen.
3. Če ni seznama arbitrov, pripravljenega v skladu z odstavkom 1, ali niso predlagana imena arbitrov v skladu z odstavkom 2, pogodbenica, ki začne arbitražni postopek, zaprosi generalnega sekretarja Stalnega arbitražnega sodišča, da prevzame nalogo imenovanja.
4. Arbitri morajo imeti strokovno znanje in izkušnje iz prava in mednarodne trgovine. Biti morajo samostojni, delujejo v svojem imenu, ne smejo sprejemati navodil od nobene organizacije ali vlade ali biti povezani z vlado katere koli od pogodbenic in ravnati morajo v skladu s kodeksom ravnanja, priloženim k poslovniku, sprejetim na podlagi člena 120.

ČLEN 126

Odnosi s STO za reševanje sporov

1. Arbitražni sveti, ustanovljeni na podlagi tega sporazuma, ne razrešujejo sporov o pravicah ali obveznostih pogodbenic v okviru sporazumov STO.

2. Uporaba določb o reševanju sporov iz tega sporazuma ne posega v nobeno dejanje v okviru STO, vključno z reševanjem sporov. Kadar pa pogodbenica v zvezi z določenim ukrepom sproži postopek reševanja spora v skladu s tem naslovom ali Sporazumom STO, ne sproži postopka reševanja spora glede istega ukrepa pri drugem razsodišču, dokler se prvi postopek ne konča. Poleg tega si pogodbenica ne prizadeva, da bi pri obeh razsodiščih odpravila kršitev obveznosti, ki v enaki obliki obstaja v skladu s tem sporazumom in Sporazumom STO. V tem primeru velja, da po začetku postopka za reševanje spora pogodbenica ne vloži zahtevka za popravilo enake kršitve obveznosti v okviru drugega sporazuma pri drugem razsodišču, razen če izbrano razsodišče iz postopkovnih ali jurisdikcijskih razlogov ne pride do ugotovitev v zvezi z zahtevkom za popravilo kršitve te obveznosti.

3. Pogodbenica lahko v zvezi z določenim ukrepom sproži postopek reševanja spora na podlagi tega dela ali na podlagi Sporazuma STO, kot sledi:

- (a) postopki reševanja sporov na podlagi tega dela se začnejo, ko pogodbenica predloži zahtevek za ustanovitev arbitražnega sveta v skladu s členom 112, ter zaključijo, ko arbitražni svet o svoji odločitvi uradno obvesti pogodbenici in Odbor visokih uradnikov v skladu s členom 115 ali ko se doseže sporazumna rešitev v skladu s členom 119;
- (b) postopki reševanja sporov na podlagi Sporazuma STO se začnejo, ko pogodbenica predloži zahtevek za ustanovitev ugotovitvenega sveta v skladu s členom 6 dogovora o pravilih in postopkih za reševanje sporov, ter zaključijo, ko organ STO za reševanje sporov sprejme poročilo ugotovitvenega sveta STO in poročilo pritožbenega organa, odvisno od primera, v skladu s členoma 16 in 17(14) dogovora o pravilih in postopkih za reševanje sporov.

4. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje opustitve obveznosti, ki jo odobri Organ STO za poravnavo sporov. Sporazum STO pogodbenici ne preprečuje opustitev obveznosti v skladu s tem sporazumom.

ČLEN 127

Roki

1. Vsi roki, določeni v tem delu, vključno z roki, v katerih morajo arbitražni sveti uradno obvestiti o svojih odločitvah, se štejejo v koledarskih dnevih od dneva, ki sledi dejanju oziroma dejstvu, na katerega se nanašajo.
2. Vsi roki iz tega dela se lahko podaljšajo z medsebojnim soglasjem pogodbenic.

DEL VIII

SPLOŠNE IZJEME

ČLEN 128

Klavzula o splošnih izjemah

V skladu z zahtevo, naj se taki ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med pogodbenicama v primeru podobnih okoliščin ali prikrito omejevanje mednarodne trgovine, se nobena določba tega sporazuma ne razlaga tako, da EU ali partnerski državi oziroma državam EAC preprečuje sprejemanje ali izvajanje ukrepov, ki:

- (a) so potrebni za zaščito javne varnosti in javne morale ali za ohranjanje javnega reda in miru;
- (b) so potrebni za zaščito življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin;
- (c) so povezani z uvozom ali izvozom zlata ali srebra;
- (d) so potrebni za zagotavljanje skladnosti z zakoni ali predpisi, ki niso neskladni z določbami tega sporazuma, vključno s tistimi, ki so povezani z uveljavljanjem carine ter monopolov, ki delujejo v skladu s členom II(4) in člena XVII GATT, zaščito patentov, blagovnih znamk in avtorskih pravic ter preprečevanjem goljufivega ravnanja;

- (e) so povezani s proizvodi, ki jih izdelujejo zaporniki;
- (f) so uvedeni za zaščito narodnega bogastva umetniške, zgodovinske ali arheološke vrednosti;
- (g) so povezani z ohranjanjem neobnovljivih naravnih virov, če se takšni ukrepi uveljavijo v povezavi z omejevanjem domače proizvodnje ali porabe;
- (h) so sprejeti za izpolnjevanje obveznosti iz katerega koli medvladnega blagovnega sporazuma, ki je v skladu z merili, predloženimi pogodbenicam GATT in ki jim pogodbenici ne nasprotujeta ali ki so tako predložena in se jim tako ne nasprotuje¹;
- (i) vključujejo omejitve izvoza domačega materiala, ki je potreben za zagotavljanje bistvenih količin takega materiala za domačo predelovalno industrijo v obdobjih, ko se domača cena takih materialov drži pod svetovno ceno kot del vladnega stabilizacijskega načrta; vendar pa taki ukrepi niso namenjeni povečanju izvoza ali zaščiti, ki je podeljena taki domači industriji, in ne kršijo določb tega sporazuma v zvezi z nediskriminacijo;
- (j) so bistveni za pridobivanje ali distribucijo proizvodov na splošno ali proizvodov, ki jih na lokalnem trgu primanjkuje, če so vsi ti ukrepi skladni z načelom, da so EU ali partnerska država oziroma države EAC upravičene do pravičnega deleža mednarodne ponudbe takih proizvodov in da se vsi tovrstni ukrepi, ki niso skladni z drugimi določbami tega sporazuma, opustijo takoj, ko okoliščine, zaradi katerih so bili uvedeni, prenehajo obstajati.

¹ Izjema iz tega pododstavka zajema vse blagovne sporazume, ki so skladni z načeli, odobrenimi v Resoluciji Ekonomskega in socialnega sveta GATT št. 30 (IV) z dne 28. marca 1947.

ČLEN 129

Varnostne izjeme

1. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da:
 - (a) od EU ali partnerske države oziroma držav EAC zahteva, da morajo razkriti informacije, za katere menijo, da je njihovo razkritje v nasprotju z njihovimi bistvenimi varnostnimi interesi, ali
 - (b) EU ali partnerski državi oziroma državam EAC preprečuje, da bi sprejele ukrepe, za katere menijo, da so potrebni za zaščito njihovih bistvenih varnostnih interesov:
 - (i) v zvezi s cepljivimi in fuzijskimi materiali ali z materiali, iz katerih so pridobljeni;
 - (ii) v zvezi s trgovino z orožjem, strelivom in bojnimi sredstvi in s trgovino z drugim blagom in materialom, ki je posredno ali neposredno namenjen za preskrbo vojaških ustanov;
 - (iii) v zvezi z javnimi naročili, ki so nepogrešljiva za nacionalno varnost ali za namene obrambe države;
 - (iv) sprejetih v času vojne ali drugega izrednega stanja v mednarodnih odnosih ali

- (c) EU ali partnerski državi oziroma državam EAC preprečuje, da bi sprejele kakršne koli ukrepe v skladu s svojimi obveznostmi na podlagi Ustanovne listine Združenih narodov, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, za ohranitev mednarodnega miru in varnosti.
2. Odbor visokih uradnikov se čim bolj obvešča o ukrepih, sprejetih na podlagi odstavkov 1(b) in (c), ter o njihovi opustitvi.

ČLEN 130

Obdavčenje

1. Nobena določba tega sporazuma ali katerega koli dogovora, sklenjenega na podlagi tega sporazuma, se ne razlaga tako, da bi pogodbenici preprečevala, da pri uporabi ustreznih določb svoje davčne zakonodaje razlikuje med davkoplačevalci, ki niso v enakem položaju, zlasti glede na njihov kraj stalnega prebivališča ali glede na kraj, v katerem je vložen njihov kapital.
2. Nobena določba tega sporazuma ali katerega koli dogovora, sklenjenega na podlagi tega sporazuma, se ne razlaga tako, da bi preprečevala sprejetje ali izvajanje ukrepov, namenjenih preprečevanju izogibanja ali utaje davkov v skladu z davčnimi določbami iz sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja ali z drugo davčno ureditvijo ali domačo davčno zakonodajo.
3. Nobena določba tega sporazuma ne vpliva na pravice in obveznosti pogodbenic po kateri koli davčni konvenciji. V primeru morebitne neskladnosti med tem sporazumom in katero koli tako konvencijo v okviru te neskladnosti prevlada konvencija.

DEL IX

SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

ČLEN 131

Plačilnobilančne težave

1. Kadar je pogodbenica v resnih plačilnobilančnih in zunanjih finančnih težavah ali ji te grozijo, lahko sprejme ali ohrani omejevalne ukrepe v zvezi s trgovino z blagom.
2. Pogodbenici se izogibata uporabi omejevalnih ukrepov iz odstavka 1.
3. Omejevalni ukrepi, ki se sprejmejo ali ohranijo v skladu s tem členom, so nediskriminatorni in časovno omejeni ter ne presegajo ukrepov, ki so potrebni za izboljšanje plačilnobilančnega in zunanje finančnega položaja. Ukrepi so skladni s pogoji, določenimi v sporazumih STO, in s Statutom Mednarodnega denarnega sklada, če je to ustrezno.
4. Pogodbenica, ki ohrani ali sprejme omejevalne ukrepe ali jih spremeni, o tem takoj uradno obvesti drugo pogodbenico in Svet SGP ter čim prej navede časovni razpored za njihovo odpravo.

5. V okviru Sveta SGP se takoj skličejo posvetovanja, na katerih se ocenijo plačilna bilanca zadevne pogodbenice in omejitve, ki se sprejmejo ali ohranijo v skladu s tem členom, med drugim ob upoštevanju naslednjih dejavnikov:

- (a) narava in obseg plačilnobilančnih in zunanje finančnih težav;
- (b) zunanje gospodarsko in trgovinsko okolje;
- (c) alternativni popravni ukrepi, ki so morda na voljo.

6. Na posvetovanjih se prouči skladnost morebitnih omejevalnih ukrepov z odstavkoma 3 in 4. Sprejmejo se vse ugotovitve glede statističnih in drugih dejstev, predloženih s MDS, v zvezi s tujo valuto, denarnimi rezervami in plačilno bilanco, sklepi pa temeljijo na presoji MDS o plačilnobilančnem in zunanjem finančnem položaju pogodbenice, ki sprejme ali ohrani ukrep.

ČLEN 132

Opredelitev pogodbenic in izpolnjevanje obveznosti

1. Pogodbenici tega sporazuma so Republika Kenija in vse druge pogodbenice Pogodbe o ustanovitvi Vzhodnoafriške skupnosti, ki pristopijo k temu sporazumu v skladu s členom 144 tega sporazuma (v nadaljnjem besedilu: partnerska država oziroma države EAC), na eni strani in Evropska unija (v nadaljnjem besedilu: EU) na drugi strani.

2. V tem sporazumu se izraz „pogodbenica“ nanaša na partnersko državo oziroma države EAC ali na EU. Izraz „pogodbenici“ se nanaša na partnerske države EAC in EU.
3. Partnerska država oziroma države EAC lahko enega od svojih predstavnikov pooblastijo za nastopanje v njihovem imenu v zvezi z vsemi vprašanji v okviru tega sporazuma.
4. Pogodbenici sprejmeta vse splošne ali posebne ukrepe za izpolnitev svojih obveznosti iz tega sporazuma ter sta odgovorni za doseganje ciljev, določenih s tem sporazumom.

ČLEN 133

Kontaktne točke

1. Za lažjo komunikacijo glede učinkovitega izvajanja tega sporazuma pogodbenici na dan začetka veljavnosti tega sporazuma določita vsaka svojo kontaktno točko za izmenjavo informacij. Imenovanje kontaktnih točk za izmenjavo informacij ne vpliva na posebno določitev pristojnih organov v skladu s posebnimi določbami tega sporazuma.
2. Na zahtevo kontaktnih točk za izmenjavo informacij pogodbenici navedeta urad ali uradnika, pristojnega za zadeve, ki se nanašajo na izvajanje tega sporazuma, in zagotovita potrebno podporo za lažjo komunikacijo s pogodbenico prosilko.

3. Pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice in v pravno sprejemljivem obsegu zagotovi informacije in nemudoma odgovori na vsa vprašanja druge pogodbenice, povezana z dejanskim ali predlaganim ukrepom, ki bi lahko vplival na trgovino med pogodbenicama.

ČLEN 134

Preglednost in zaupnost

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se vsi zakoni, predpisi, postopki in upravni predpisi v splošni uporabi ter vse mednarodne zaveze, povezane s katerim koli trgovinskim vprašanjem, ki ga zajema ta sporazum, takoj objavijo oziroma dajo na voljo javnosti ter da se nanje opozori druga pogodbenica.

2. Brez poseganja v posebne določbe o preglednosti v tem sporazumu se šteje, da so informacije iz tega člena zagotovljene, ko so bile sporočene vladi partnerske države oziroma držav EAC in Evropski komisiji ali STO ali so bile objavljene na uradnih spletnih mestih pogodbenic, ki so brezplačno javno dostopne.

3. Nobena določba tega sporazuma od nobene pogodbenice ne zahteva, da zagotovi zaupne informacije, katerih razkritje bi oviralo kazenski pregon ali bilo kako drugače v nasprotju z javnim interesom oziroma bi škodovalo legitimnim poslovnim interesom posameznih javnih ali zasebnih podjetij, razen kolikor jih je morda potrebno razkriti v sklopu postopka reševanja sporov v okviru dela VII. Kadar je po mnenju sveta, ustanovljenega v skladu s členom 113, tako razkritje potrebno, svet zagotovi, da je zaupnost popolnoma zaščitena.

ČLEN 135

Najbolj oddaljene regije Evropske unije

1. Ob upoštevanju geografske bližine nekaterih najbolj oddaljenih regij EU in partnerske države oziroma držav EAC ter z namenom krepitev gospodarskih in socialnih povezav med temi regijami in partnersko državo oziroma državami EAC si pogodbenici prizadevata pospeševati sodelovanje na vseh področjih, ki jih zajema ta sporazum, med najbolj oddaljenimi regijami EU in partnersko državo oziroma državami EAC.
2. Cilji, izraženi v odstavku 1, se prav tako uresničujejo, kadar koli je to mogoče, s spodbujanjem skupne udeležbe partnerske države oziroma držav EAC in najbolj oddaljenih regij EU v okvirnih in posebnih programih EU na področjih, ki jih zajema ta sporazum.
3. EU si prizadeva zagotoviti usklajenost različnih finančnih instrumentov kohezijske in razvojne politike EU za spodbujanje sodelovanja med partnersko državo oziroma državami EAC in najbolj oddaljenimi regijami EU na področjih, ki jih zajema ta sporazum.
4. Nobena določba tega sporazuma EU ne preprečuje izvajanja obstoječih ukrepov, katerih cilj je reševanje strukturno pogojenih socialnih in gospodarskih razmer najbolj oddaljenih regij v skladu členom 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

ČLEN 136

Razmerje do drugih sporazumov

1. Razen določb o razvojnem sodelovanju iz naslova II dela 3 Sporazuma iz Cotonouja in ustreznih določb sporazuma, ki ga bo nasledil, v primeru morebitne neskladnosti med določbami tega sporazuma in določbami iz naslova II dela 3 Sporazuma iz Cotonouja ali ustreznimi določbami sporazuma, ki ga bo nasledil, prevladajo določbe tega sporazuma.
2. V primeru morebitne neskladnosti med določbami dela V tega sporazuma in Sporazumom iz Cotonouja ali sporazumom, ki ga bo nasledil, prevladajo določbe Sporazuma iz Cotonouja ali ustrezne določbe sporazuma, ki ga bo nasledil.
3. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da kateri koli pogodbenici preprečuje sprejetje ustreznih ukrepov, skladnih s tem sporazumom in v skladu s Sporazumom iz Cotonouja ali ustreznimi določbami sporazuma, ki ga bo nasledil.

ČLEN 137

Razmerje do sporazumov STO

Pogodbenici soglašata, da nobena določba tega sporazuma od njiju ne zahteva, da ravnata na način, ki bi bil v neskladju s sporazumi STO.

ČLEN 138

Uradna obvestila

Uradna obvestila iz tega sporazuma se pripravijo v pisni obliki in pošljejo vladi partnerske države oziroma držav EAC ali Evropski komisiji, odvisno od posameznega primera.

ČLEN 139

Začetek veljavnosti

1. Ta sporazum se podpiše in ratificira ali potrdi v skladu z ustavnimi ali notranjimi pravili in postopki, ki se uporabljajo v zadevnih pogodbenicah.
2. Ta sporazum začne veljati prvi dan drugega meseca, ki sledi mesecu, v katerem sta se pogodbenici medsebojno uradno obvestili o zaključku notranjih pravnih postopkov iz odstavka 1.
3. Uradna obvestilo o začetku veljavnosti tega sporazuma se v primeru partnerske države oziroma držav EAC pošlje ustreznim depozitarjem tega sporazuma v partnerski državi oziroma državah EAC, v primeru EU pa generalnemu sekretarju Sveta Evropske unije, ki sta depozitarja tega sporazuma. Depozitar uradno obvesti drugega depozitarja, ko prejme zadnjo listino o ratifikaciji, kar pomeni zaključek njunih notranjih pravnih postopkov za namene začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 140

Odpoved

1. Vsaka partnerska država EAC ali EU lahko drugo pogodbenico pisno obvesti, da namerava odpovedati ta sporazum.
2. Odpoved začne veljati eno leto po uradni obvestitvi druge pogodbenice.

ČLEN 141

Ozemeljska uporaba

Ta sporazum se uporablja na ozemljih, na katerih se uporabljata Pogodba o Evropski uniji in Pogodba o delovanju Evropske unije, na eni strani ter na ozemlju partnerske države oziroma držav EAC na drugi strani. Sklicevanje na „ozemlje“ v tem sporazumu se razume v tem smislu.

ČLEN 142

Klavzula o pregledu

1. Ta sporazum se pregleda vsakih pet let od datuma začetka njegove veljavnosti.
2. Kar zadeva izvajanje tega sporazuma, lahko pogodbenica pripravi predloge za prilagoditev sodelovanja, povezanega s trgovino, ob upoštevanju izkušenj, pridobljenih med izvajanjem tega sporazuma.
3. Ne glede na odstavek 1 pogodbenici soglašata, da se lahko ta sporazum pregleda v luči prenehanja veljavnosti sporazuma iz Cotonouja ali sporazuma, ki ga bo nasledil.

ČLEN 143

Klavzula o spremembi

1. Pogodbenici se lahko pisno dogovorita, da bosta spremenili ta sporazum. Pogodbenica lahko Svetu SGP predloži v proučitev predloge za spremembo tega sporazuma. Druga pogodbenica lahko predloži pripombe o predlogih za spremembo v 90 dneh od datuma prejema predloga.

2. Če Svet SGP sprejme spremembe tega sporazuma, se te spremembe pošljejo pogodbenicama, da jih ratificirata, sprejmeta ali odobrita v skladu s svojimi ustavnimi ali notranjimi pravnimi zahtevami.

3. Spremembe začnejo veljati po izmenjavi pisnih uradnih obvestil, ki potrjujejo, da sta pogodbenici izpolnili svoje veljavne zakonske zahteve in postopke, in sicer na datum, o katerem se dogovorita.

ČLEN 144

Pristop pogodbenic Pogodbe o ustanovitvi Vzhodnoafriške skupnosti

1. K temu sporazumu lahko pristopi vsaka država, ki je pogodbenica Pogodbe o ustanovitvi Vzhodnoafriške skupnosti. Prošnja za pristop se predloži Svetu SGP.

2. Pogodbenici proučita učinek pristopa države oziroma držav iz odstavka 1 na ta sporazum. Svet SGP se lahko odloči za morebitne prehodne ukrepe ali spremembe ukrepov, ki so potrebni.

ČLEN 145

Pristop novih članic k Evropski uniji

1. EU uradno obvesti partnersko državo oziroma države EAC o vsaki prošnji tretje države za pristop k EU.
2. EU si v pogajanjih s tretjo državo iz odstavka 1 prizadeva:
 - (a) na zahtevo partnerske države oziroma držav EAC v največji možni meri zagotoviti informacije v zvezi s katero koli zadevo iz tega sporazuma ter
 - (b) upoštevati pomisleke, ki so jih izrazile partnerska država oziroma države EAC.
3. EU uradno obvesti partnersko državo oziroma države EAC o začetku veljavnosti kakršne koli pogodbe o pristopu tretje države k EU.
4. Svet SGP dovolj zgodaj pred datumom pristopa tretje države k EU prouči vse morebitne učinke tega pristopa na ta sporazum. Pogodbenici lahko s sklepom Sveta SGP uvedeta vse potrebne prilagoditve tega sporazuma ali prehodne ureditve.

ČLEN 146

Verodostojna besedila

1. Ta sporazum je sestavljen v dveh izvodih v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, hrvaškem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer je vsako od teh besedil enako verodostojno.
verodostojno.
2. Različica v irskem jeziku se overi z izmenjavo diplomatskih not med Evropsko unijo in Republiko Kenijo po podpisu in pred začetkom veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 147

Priloge in protokoli

Naslednje priloge, protokoli in skupne izjave k temu sporazumu so njegov sestavni del.

Priloga I	Carine za proizvode s poreklom iz partnerske države EAC
Priloga II	Carinske dajatve za izdelke s poreklom iz EU
Priloga III(a)	Razvojna matrica SGP
Priloga III(b)	Razvojna merila, cilji in kazalniki
Priloga IV	Skupna izjava o državah, ki so vzpostavile carinsko unijo z Evropsko unijo
Priloga V	Trgovina in trajnostni razvoj
Priloga VI	Skupna izjava Evropske unije in Republike Kenije o gospodarskem in razvojnem sodelovanju v okviru tega sporazuma
Protokol 1	O vzajemni upravni pomoči v carinskih zadevah
Skupna izjava 1	Skupna izjava Evropske unije in Republike Kenije o pravilih o poreklu
Skupna izjava 2	Skupna izjava Evropske unije in Republike Kenije o trgovini in trajnostnem razvoju

V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenci, ki so bili v ta namen ustrezno pooblaščeni, podpisali ta sporazum.

V,

Za Evropsko unijo

Za Republiko Kenijo

